

09.06.2025 год.-viti
Скопје-Shkup

Влада на Република Северна Македонија

До: Претседателот на Собранието на Република Северна Македонија
Скопје

Врз основа на членот 91 алинеја 2 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 139 и 144 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија Ви поднесува Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права (*), што го утврди на седницата, одржана на 3 јуни 2025 година.

За претставници на Владата на Република Северна Македонија во Собранието се определени Зоран Љутков, министер за култура и туризам и м-р Седат Сулејмани, заменик на министерот за култура и туризам, а за повереници Марија Станчевска-Ѓоргова, државен секретар во Министерството за култура и туризам, Весна Илиевска, државен советник во Министерството за култура и туризам и Фросина Ѓошовска, раководител на Сектор во Министерството за култура и туризам.

Претседател на Владата на Република Северна
Македонија

Проф. д-р Христијан Мицкоски

Подготвил: Христијан Николов, 05.06.2025
Проверил: Никола Пасков, 05.06.2025
Контролирал: Стојанчо Радичевски, 05.06.2025
Согласен: Зоран Брњарчевски, 05.06.2025

Digitally signed by Hristijan
Mickoski
Date: 2025.06.05 14:51:26
+02:00

Одобрил: Игор Јанушев,
Генерален секретар на Владата на Република Северна Македонија

Digitally signed by Igor
Janusev
Date: 2025.06.05 13:16:46
+02:00

Институција: Влада на Република Северна Македонија
Датум/Време: 05.06.2025 13:03

Информации за верификација на автентичноста на овој документ се достапни со користење на кодот за верификација (QR-кодот), односно на линкот подолу:
<https://materijali.e-vlada.mk/Home/GetDocumentReviewContentById?documentId=cb279423-bd6b-4fb1-a132-f54696e4cd78&docSharePointURL=/materijali/2024/638675346621048621/Documents/act.docx&materialId=1f21c5ad-2412-443a-bf94-4e934f385fb7>

ПРЕДЛАГАЧ: Влада на Република Северна Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ
: Зоран Љутков, министер за култура и туризам и

м-р Седат Сулејмани, заменик на министерот за култура и туризам и

ПОВЕРЕНИЦИ: Марија Станчевска-Ѓоргова, државен секретар во Министерството за култура и туризам,

Весна Илиевска, државен советник во Министерството за култура и туризам и

Фросина Ѓошовска, раководител на Сектор во Министерството за култура и туризам

Предлог на закон
за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права (*)

Скопје, јуни 2025 година

ВОВЕД

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДАТ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), се уредува правото на авторите над своите авторски дела, правата на уметниците - изведувачи, на произведувачите на фонограми, на произведувачите на видеограми (филмските продуценти, на радио-телевизиските организации, на издавачите и на изготвувачите на бази на податоци над своите предмети на сродни права), како и остварувањето и заштитата на авторското право и сродните права.

Со донесувањето на Законот за авторското право и сродните права во 2010 година извршено е:

- вградување на Директивата 2004/48/EЗ на Европскиот парламент и на Советот од 29. април 2004. за спроведувањето на правата од интелектуалната сопственост;
- прецизирање на дефинициите и на поимите во областа и
- осовременување и усогласување на текстот на Законот со измените во прописи од „системски“ карактер во националното законодавство.

Со Законот се придонесе кон изградување систем на заштита на авторското право и сродните права, усогласен со правните системи во земјите членки на Европската унија.

Законот за авторското право и сродните права од 2010 година беше целосно усогласен со постојното европско законодавство кое ги регулира авторското право и сродните права.

Во Четвртата глава од Законот, е уредено и колективното управување со авторското право и сродните права, од аспект на тоа кој може да врши колективно управување со авторското право и сродните права, утврдени се условите кои организацијата треба да ги исполни за да добие дозвола од надлежен државен орган (Министерството за култура и туризам), пропишани се обврските на организацијата за отчетност и јавност на работата спрема носителите и јавноста, вршењето на надзорот и други прашања кои се релевантни за колективното управување.

Со измените на Законот од 2013 година, беше воведен електронскиот систем за евидентирање на емитуваните авторски дела, односно предмети на сродни права, кој организациите за колективно управување се должни да го обезбедат и инсталираат кај радио-телевизиските организации. Дозвола за употреба на системот за електронска евиденција дава Министерството за култура врз основа на мислење од Министерството за информатичко општество и администрација. Системот за електронска евиденција постои и во системите на колективното управување во некои други европски држави, но само во Република Северна Македонија со закон е пропишан како задолжителен. Вообичаено, во практиката на европските држави, системот за електронска евиденција самоиницијативно го воведуваат организациите за колективно управување, а радио-телевизиските организации го имплементираат како алатка која го олеснува процесот на евидентирање на емитувани авторски дела, но истовремено и како прецизен податок кој фактички илустрира кој автор и изведувач колку е емитуван во текот на годината.

Исто така, со измените на Законот од 2013 година се пропиша на актот на организацијата за колективно управување за утврдување на висината на надоместоците (Тарифата) согласност да дава Владата на Република Северна Македонија, по претходно мислење на Комисијата за посредување во авторското право и сродните права.

Иако се ценеше дека ваквото решение Владата на Република Северна Македонија да дава согласност на Тарифата ќе придонесе кон поголема објективност во определувањето на висината на авторските надоместоци имајќи ја предвид и вредноста на авторскиот труд,

но и економските параметри и показатели во државата, во практика овој начин на донесување на Тарифата се покажа како неодржлив. Поради изменувањето и дополнувањето на одредбите од Законот за авторското право и сродните права од 2015 и 2016 година кои се однесуваа токму на основите за определување на надоместоци во тарифите на организациите за колективно управување, одново беа започнати и се спроведуваа постапките за донесување на тарифите, но ниту една постапка не беше завршена од рокот определен со законот.

Директната интервенција на државата во регулирање на приватни права е непозната практика во европските земји. Критика на ваквиот начин на регулирање на правата беше дадена и во Извештајот на странските експерти во рамките на Твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на спроведувањето на правата од интелектуална сопственост.

Со измените на Законот од 2013 година, исто така се регулираше и ситуацијата во која за ист вид на права да може да се издава дозвола за колективно управување на две или повеќе организации. И наведеното решение, кое исто така не кореспондира со европските практики, предизвика сериозни негативни последици во системот на колективно управување со авторското право, за што, критика беше дадена и во Извештајот на странските експерти во рамките на Твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на спроведувањето на правата од интелектуална сопственост.“

Со измените на Законот од 2013 година се даде основ надоместокот кои радио-телевизиските организации го плаќаат кон организацијата за колективно управување да се пресметува во номинален износ во зависност од траењето на емитувањето, односно користењето евидентирано во системот за електронска евиденција. Вообичаена практика во европските држави е надоместокот кој радио-телевизиските организации го плаќаат кон организацијата за колективно управување да се определува како процент на приход.

Со измените на Законот од 2015 година, надоместок на користење не се плаќа кај корисниците, каде што користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права нема влијание на пријатноста на крајните корисници (консументи, потрошувачи), како простории во кои занаетчиска дејност врши физичко лице-занаетчија, во музеи, галерии и други простории во кои се врши организирање и јавно изложување на оригинали или примероци на дела од ликовната и применетата уметност, оригинали на книжевни или музички дела и други уметнички предмети, во одморалишта и планинарски домови, во трговски и други работни погони до 30 м², во производствени погони и во превозни средства во јавен линиски превоз на патници и авто-такси превоз на патници.

Наведената законска одредба во својата суштина, исто така е спротивна на принципите на колективното управување. Со оглед на тоа што се работи за користење на приватни права на авторите и на носителите тие имаат право да одлучуваат за оправданоста од плаќање на надоместок за одредена категорија на корисници, имајќи ги предвид реалните економски состојби во државата.

Генерална оценка е дека измените на Законот за авторското право и сродните права во 2013, 2015 и 2016 година не кореспондираа со европската регулатива и праксата на земјите членки. Спротивно на европските практики, се воведоа одредби кои, по својата природа се неприменливи за воспоставување на функционален и ефикасен систем на колективното остварување на авторското право и сродните права.

Во примената на Законот се согледани бројни проблеми, противречности и недоречености кои предизвикаа недоследности во неговата примена. Истите негативно влијааа врз колективното управување со авторското право и сродните права. Во март 2021 година со помош на Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Северна Македонија и Делегацијата на Европската Унија во Република Северна Македонија се

одржа Работилница/експертска мисија на далечина од ТАИЕКС инструментот за обезбедување техничка помош при транспонирање и спроведување на законодавството на Европската Унија. Европскиот експерт Михали Фичор, даде позитивно мислење и забелешки по однос на измените и дополнувањата на Законот, од аспект на хармонизацијата со погоренаведените прописи на Европската Унија и од аспект на разрешување на одредени отворени прашања во ставовите на сите заинтересирани страни (носители на права и корисници) во овој процес.

Од наведените причини, како и заради потребата од усогласување со Директивата 2014/26/ЕС за колективно управување со авторското право и сродните права и мулти-територијално лиценцирање на музички дела за користење преку интернет (во натамошниот текст: Директивата 2014/26/ЕС) се предлага изменување и дополнување на Законот за авторските права и сродните права.

Со Предлогот на закон се врши и терминолошко усогласување на називите на органите на државната управа согласно со Законот за изменување и дополнување на Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.121/24).

Со Предлогот на закон се врши усогласување со Амандман XXXIII на Уставот на Република Македонија и Уставниот закон за спроведување на амандманите од XXXIII до XXXVI („Службен весник на Република Македонија“ бр.06/19).

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА НА ПРЕДЛОГOT НА ЗАКОН

Целта на предложениот закон е пропишување на нормативна основа за воспоставување на ефикасен модел за функционирање на системот на колективното управување со авторското право и сродните права усогласен со Директивата 2014/26/ЕС година за колективно управување со авторското право и сродните права и мулти-територијално лиценцирање на музички дела за користење преку интернет, во делот на колективното управување, со Директивата 2011/77/ЕУ за изменување на Директивата 2006/116/ЕУ за времетраењето на заштитата на авторското право и сродните права, во однос на заштитата на коавторите на музички дела со текст, како и на времетраењето на заштитата на изведувачите и фонограмските продуценти на снимени музички изведби, односно фонограми од 50 на 70 години со Директивата 2012/28/ЕУ за дозволено користење на делата сираци, со Регулативата (ЕУ) бр.910/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 23 јули 2014 година за електронска идентификација и доверливи услуги за електронски трансакции на внатрешниот пазар и за укинување на Директивата 1999/93/ЕЗ (eIDAS) (CELEX бр.32014R0910), како и усогласување со Договорот од Маракеш за олеснување на пристапот до објавени дела за лицата кои се слепи, имаат оштетен вид или на друг начин оневозможени да користат печатени материјали. Воедно, целта на Предлогот на законот е и негово усогласување во делот на прекршочните одредби со одредбите на Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.96/19), а заради обезбедување на конзистентност во правниот систем.

Законот се заснова на истите начела на кои се заснова Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/10, 140/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16).

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГ НА ЗАКОНOT ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Одредбите од Предлогот на закон не создаваат финансиски последици врз Буџетот на Република Северна Македонија и другите јавни финансиски средства.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И НАЧИНОТ НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, КАКО И ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на Законот чие донесување се предлага не се потребни дополнителни финансиски средства од Буџетот на Република Северна Македонија.

V. ПРЕГЛЕД НА ЗАКОНИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ИЗМЕНАТ СО ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И ПРОПИСИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Донесувањето на Законот не предизвикува потреба за измена на друг закон.

Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права (*)

Член 1

Во Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), во членот 18 ставот (2) се менува и гласи:

„(2) Во случај кога авторот не е познат, ниту може тој да се определи според одредбите од ставот (1) од овој член, авторското право го остварува лицето кое законски го објавило авторското дело и тоа за:

- 1) издадено дело – издавачот кој авторското дело го издал во согласност со закон и
- 2) објавено, но неиздадено дело – субјектот кој делото го објавил во согласност со закон.“

Член 2

Во член 52 во ставот (1) точката 5) се менува и гласи:

„5) користење авторски дела или предмети на сродните права, вклучително и компјутерски програми и бази на податоци за потребите на лица со попреченост, различна од визуелната попреченост, како умножување, пуштање во промет, јавно соопштување и нивно умножување на начин што непосредно е поврзан со посебната попреченост, до степен што таа го бара и без комерцијална цел;“

Член 3

По членот 52 се додаваат два нови наслова и два нови члена 52-а и 52-б, кои гласат:

„Користење без надоместок на авторски дела и предмети на сродни права за потребите на слепите лица, лицата со оштетен вид и лицата со други потешкотии при користење на печатени изданија

Член 52-а

(1) За потребите на лицата со визуелна попреченост (слепите лица, лицата со оштетен вид и лицата со други потешкотии при користење на печатени изданија), без дозвола од авторот или носителот на сродни права и без плаќање надоместок, дозволено е умножување, пуштање во промет, јавно соопштување на дела или предмети на сродните права, вклучително и компјутерски програми и бази на податоци, со цел извршување на активности потребни за:

- 1) корисникот или лицето што настапува во негово име да направи примерок во достапен формат на делото или предметот на сродното право до кое корисникот има законски пристап, за исклучиво користење од страна на корисникот и
- 2) овластеното правно лице да направи примерок во достапен формат на дело или предмет на сродно право, до кое корисникот има законски пристап, или таквиот примерок јавно да го соопшти, да го стави на располагање на јавноста, пушти во промет или позајми на корисник или друго со закон овластено лице, на непрофитна основа, за исклучиво користење од страна на корисникот.

(*) Со овој закон се врши усогласување со Директивата 2012/28/EУ на Европскиот парламент и на Советот од 25 октомври 2012 година за одредени дозволени користења на делата-сирачиња (CELEXбр.32012L0028), Директивата 2011/77/EУ на Европскиот парламент и на Советот од 27 септември 2011 година за изменување на Директивата 2006/116/E3 за периодот на заштита на авторските права и некои сродни права (CELEXбр.32011L0077), со Директивата 2014/26/EУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 февруари 2014 година за колективното управување со авторските и сродните права и за мултитериторијално лиценцирање на права на музички дела за употреба на интернет во внатрешниот пазар, (CELEXбр.32014L0026) и Регулативата (ЕУ) бр. 910/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 23 јули 2014 година за електронска идентификација и доверливи услуги за електронски трансакции на внатрешниот пазар и за укинување на Директивата 1999/93/E3 (eIDAS) (CELEX бр. 32014R0910).

(2) Секој примерок на авторско дело или предмет на сродно право во достапен формат, мора да биде изработен на таков начин што ќе се почитува интегритетот на оригиналот, земајќи ги предвид промените потребни за да се изработи примерокот во достапен формат.

(3) Ограничувањата од став (1) на овој член, не може да се исклучат или ограничат со договор.

Значење на одредени изрази

Член 52 –б

Одделни изрази употребени во Делот 4 од глава Втора од овој закон, го имаат следното значење:

1) „авторски дела и предмети на сродни права чие што користење е дозволено за потребите на лицата со визуелна попреченост се дела како книги, периодични публикации, весници, списанија или други видови записи, нотации, вклучувајќи и нотни материјали и илустрации поврзани со нив, во кој било медиум, вклучително и во звучна форма, како што се аудио книги и дигитални дела, кои се заштитени со авторското право или сродните права и законски издадени или на друг начин објавени во јавноста согласно закон,

2) „корисник“, без оглед на видот и степенот на визуелна попреченост, е лице кое е слепо; има оштетување на видот што не може да се санира за да може неговата визуелна функција да биде суштински идентична со онаа на лице кое нема такво оштетување и кое, поради тоа, не може да чита печатени дела во иста мера како лице кое нема такво оштетување; има перцептивни нарушувања или потешкотии во читањето и затоа не може да чита печатени изданија во иста мера како лице кое нема таква попреченост или тешкотии; или поради телесно оштетување или моторички пречки, не е во состојба да ја држи или да ракува со книгата, да се фокусира или да ги придвижи очите до тој степен што, во принцип, би можел да овозможи читање,

3) „примерок во пристапен формат“ е примерок на авторско дело или предмет на сродно право, создаден на различен начин или во различен формат што му овозможува на корисникот пристап до авторско дело или предмет на сродно право, вклучително и пристап подеднакво изводлив и пријатен, како и кај лице кое нема никакво оштетување, пречки или потешкотии од став (1) точка 2) на овој член,

4) „овластено правно лице“ е правно лице овластено од надлежен државен орган - јавна установа или непрофитна организација кое ги обезбедува истите услуги на корисниците како основна дејност од јавен интерес, во согласност со закон, што на непрофитна основа им обезбедува на корисниците образование, обука, адаптивно читање или пристап до информации, во согласност со нивните посебни потреби.“

Член 4

По членот 54 се додаваат четири нови наслови и четири нови членови 54-а, 54-б, 54-в и 54-г, кои гласат:

„Користење на дела

Член 54-а

(1) Дозволено е користење во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставање на располагање на јавноста на делата -сирачиња, како и на делата и предметите на сродни права што се вградени или вклучени во нив или се нивен составен дел, од страна на библиотеките или други субјекти што вршат библиотечна дејност, образовните установи, музеите или други субјекти што вршат музејска дејност, како и архивите, установите за филмско, аудиовизуелно или аудио наследство и јавните радио-телевизиски организации, доколку се основани во Република Северна Македонија и вршат дејност од јавен интерес.

(2) Дела-сирачиња во смисла на овој закон, се авторски дела и предмети на сродни права кои се заштитени со авторското право и сродните права и првпат се издадени во Република Северна Македонија или, ако не се издадени, првпат се радиодифузно

емитувани во Република Северна Македонија, чијшто ниту еден носител (автор, коавтор, носител на авторско право, односно носител на сродно право) не можел да биде идентификуван или, ако е идентификуван, не можел да биде пронајден и покрај внимателното пребарување:

1) авторски дела издадени во форма на книга, списание, весник, периодична публикација или други пишани изданија, содржани во збирките на субјектите од ставот (1) на овој член;

2) кинематографски или други аудиовизуелни авторски дела и предмети на сродни права содржани во збирките на јавно достапните библиотеки, образовни установи, музеи или други субјекти што вршат музејска дејност, како и во збирките на субјектите од ставот (1) на овој член;

3) фонограмски, кинематографски или други аудиовизуелни авторски дела и предмети на сродни права произведени од јавни радио-телевизиски организации, основани во Република Македонија, заклучно до 31 декември 2002 година и содржани во нивните архиви.

(3) Користењето на делата-сирачиња во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставањето на располагање на јавноста, е дозволено и кога има повеќе носители, а сите носители не можеле да бидат идентификувани или, ако се идентификувани, не можеле да бидат пронајдени и покрај внимателното пребарување, доколку идентификуваните и пронајдени носители дале на субјектите од ставот (1) од овој член, писмена согласност за користење на нивните права. Правата на носителите што се идентификувани и пронајдени остануваат незасегнати.

(4) Користењето на делата-сирачиња во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставање на располагање на јавноста, е дозволено и кога делата не биле издадени или радиодифузно емитувани, но биле објавени од страна на субјектите од ставот (1) на овој член, во согласност со носителите кои се идентификувани.

(5) Користењето на делата-сирачиња во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставање на располагање на јавноста, е дозволено само за целите на остварување на јавниот интерес, како што се зачувувањето и реставрацијата на делата-сирачиња и обезбедувањето пристап до делата-сирачиња за образовни, научни и културни потреби.

(6) Субјектите од ставот (1) на овој член, во текот на користењето на делата-сирачиња во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставање на располагање на јавноста, можат да наплаќаат надоместок, но само за целите на покривање на трошоците за дигитализација и ставање на располагање на јавноста на делата-сирачиња.

(7) При секое користење на делата-сирачиња во облик на умножување за потребите на дигитализација, ставање на располагање, индексирање, каталогизирање, зачувување или реставрирање, како и во облик на ставање на располагање на јавноста, субјектите од ставот (1) на овој член, се должни да го означат името или називот на авторот и на другите носители на права.

(8) Со одредбите од ставовите (2), (3), (4), (5), (6) и (7) на овој член, не се засега во правото на субјектите од став (1) на овој член, во остварувањето на авторското право врз анонимните и псевдонимните дела, во смисла на одредбите за презумпција на авторство од член 18 од овој закон, во договорите за колективно управување на авторското право и сродните права, како и во нивната слобода на договарање при остварувањето на дејноста од јавен интерес што ја вршат, а особено во поглед на склучување спогодби за јавно-приватно партнерство, ниту во другите права и обврски.

Пребарување за утврдување статус на делата-сирачиња и евидентирање на податоците
Член 54-б

(1) За целите на идентификување, односно утврдување статус на делата-сирачиња, субјектите од членот 54-а став (1) од овој закон, се должни, да спроведат внимателно пребарување на соодветните извори за односната категорија на авторски дела, односно предмети на сродни права, пред самото користење на авторското дело, односно предметот на сродното право.

(2) За соодветни извори, во смисла на ставот (1) на овој член, се сметаат:

1) за објавени книги:

(а) збирки на задолжителни примероци, особено националните библиографии, библиотечни каталози, биографски прирачници, нормативни и библиографски бази на податоци на библиотеките и на останатите установи;

(б) бази на податоци и документација на здруженијата на издавачите, како и на авторите во Република Северна Македонија;

(в) постојните бази на податоци и регистри, и тоа: ВОЧ (WATCH) Писатели, уметници и нивни носители на авторското право (Writers, Artists, and their Copyright Holders), ИСБН (ISBN) Меѓународен стандард за броеви на книги (International Standard Book Number) и базите на податоци за печатените книги;

(г) бази на податоци и документација на соодветните здруженија за колективно управување, особено за правото на умножување;

(д) извори што обединуваат повеќе бази на податоци и уписници, вклучувајќи ги и ВИАФ (VIAF) Меѓународни виртуелни овластени датотеки (Virtual International Authority Files) и АРОУ (ARROW) Достапни регистри за информации за права и делата-сирачиња (Accessible Registers of Rights Information and Orphan Works).

2) за весници, списанија и периодични публикации:

(а) ИССН (ISSN) Меѓународни стандарди за сериски броеви (International Standard Serial Number) за периодични публикации;

(б) регистри и каталози од библиотеки и збирки;

(в) збирки на задолжителни примероци, особено националните и специјалните библиографии;

(г) бази на податоци и документација на здруженијата на издавачите, на авторите, како и на новинарите во Република Северна Македонија;

(д) бази на податоци и документација на соодветните здруженија за колективно управување, особено за правото на умножување;

(е) биографски прирачници.

3) за визуелни дела, вклучувајќи: ликовни дела, фотографски дела, илустрации, дизајни, дела од архитектурата и нивни скици, како и за други слични дела што се содржани во книгите, списанијата, весници и други дела:

(а) изворите наведени во точките 1) и 2) на овој став;

(б) бази на податоци и документација на соодветните здруженија за колективно управување, посебно за визуелните уметности, како и за правото на умножување;

(в) базите на податоци на установите за архивирање слики.

4) за аудиовизуелни дела, изведби, фонограми и видеограми;

(а) збирки на задолжителните примероци;

(б) бази на податоци и документација на здруженијата на продуцентите во Република Северна Македонија;

(в) бази на податоци на установите за филмско, аудиовизуелно или аудио наследство, како и националните библиотеки;

(г) бази на податоци со релевантни норми и ознаки, и тоа: ИСАН (ISAN) Меѓународен стандард за аудиовизуелни броеви (International Standard Audiovisual Number) за аудиовизуелен материјал, ИСБЦ (ISWC) Меѓународни стандарди за кодови на музички дела (International Standard Music Work Code) за музички дела, ИСПЦ (ISRC) Меѓународен стандард за кодови за снимање (International Standard Recording Code) за фонограми;

(д) бази на податоци и документација на соодветните здруженија за колективно управување, особено за авторите, изведувачите, произведувачите на фонограми и произведувачите на видеограми (филмски продуценти);

(f) податоци на соработниците и другите податоци што се појавуваат на кориците/ обвивките на делата или на предметите на сродните права;

(е) бази на податоци и документација на другите соодветни здруженија на определени категории носители.

(3) Внимателното пребарување се спроведува доколку авторското дело или предметот на сродно право за првпат се издадени или доколку не се издадени, за првпат се радиодифузно емитувани во Република Северна Македонија. За кинематографските или други аудиовизуелни дела, внимателното пребарување се спроведува доколку филмскиот продуцент има свое седиште или престојувалиште во Република Северна Македонија. За авторските дела и предметите на сродни права од членот 54-а став (4) од овој закон, внимателното пребарување се спроведува доколку субјектот што ги објавил е основан во Република Северна Македонија.

(4) Доколку постојат докази врз чија основа може да се заклучи дека релевантните податоци за носителите можат да се пронајдат во други држави, се пребаруваат и соодветните достапни извори на податоци во тие држави.

(5) Субјектите од членот 54-а став (1) од овој закон, се должни да водат евиденција за спроведените внимателни пребарувања и до Министерството за култура и туризам, најмалку еднаш во годината, најдоцна до крајот на септември во тековната година, да ги достават следниве податоци:

- 1) резултатите од внимателните пребарувања што ги спровеле и врз чија основа донеле заклучок дека делата и предметите на сродни права се сметаат за дела-сирачиња;
- 2) начинот, обемот и времето на користењето на делата-сирачиња што ги презеле;
- 3) сите промени поврзани со статусот на делата-сирачиња што ги користат;
- 4) важечките податоци за контакт.

Откажување на статусот на дело-сираче

Член 54-в

(1) Носителот на правата на авторските дела и предметите на сродни права кои во смисла на овој закон, се сметаат за делата-сирачиња, може во секој момент да го откаже статусот на дело сираче, во однос на неговите права, доколку неговиот статус на носител го докаже со правосилна одлука од суд или од друг надлежен субјект, односно изјава дадена во форма на нотарски акт. Тоа се однесува и на носителите кои не биле идентификувани и пронајдени, а идентификуваните и пронајдени носители дале писмена согласност за користењето од член 54-а став (5) од овој закон.

(2) Носителот на правата на авторските дела и предметите на сродни права кој го откажал нивниот статус на дело сираче има право на правичен надоместок за нивното користење од страна на субјектите од членот 54-а став (1) од овој закон.

(3) Висината на правичниот надоместок од ставот (2) на овој член, се определува имајќи ги особено предвид: фактот дали субјектите од членот 54-а став (1) од овој закон, наплаќале надоместок, видот на авторското дело или предметот на сродно право, висината на трошоците за дигитализација и ставање на располагање на јавноста, обемот и времетраењето на користењето, како и остварувањето на јавниот интерес при користењето.

(4) На определувањето на висината на правичниот надоместок од ставот (2) на овој член, соодветно се применуваат правилата за стекнувањето без основ.

(5) Барањето за исплата на правичниот надоместок од ставот (2) од овој член, не може да се истакне по истекот на една година од денот на откажувањето на статусот на делото-сираче, со тоа што може да се побарува правичен надоместок за најмногу три години наназад, сметајќи од денот на откажувањето на статусот на дело-сираче .

Заемно признавање на статусот на делата-сирачиња

Член 54-г

(1) Авторските дела и предметите на сродни права што се сметаат за дела-сирачиња во друга земја членка на Европската унија се сметаат како такви и во Република Северна Македонија и можат да се користат согласно овој закон. Ова се однесува и на авторските

дела и предметите на сродни права што имаат повеќе носители, а сите не се идентификувани и пронајдени, во поглед на правата на оние носители што не се идентификувани и пронајдени.

(2) Министерството за култура и туризам е должно, еднаш годишно, најдоцна до крајот на октомври во тековната година до Канцеларијата на Европската унија за интелектуална сопственост, да доставува писмен извештај со податоците од членот 54-б став (5) од овој закон.“

Член 5

Во член 56 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Во случај на коавторство на музичко дело со текст, рокот на траење на заштитата се смета од смртта на последното живо лице: авторот на музиката и авторот на текстот што музиката, односно текстот го создале посебно за соодветното музичко дело со текст, независно дали со овој закон тоа лице се смета како коавтор на музичкото дело со текст.“

Член 6

По член 111 се додава нов ОДДЕЛ 2-а, два нови наслова и два нови члена 111-а и 111-б, кои гласат:

„ОДДЕЛ 2-а. Однос меѓу правата на изведувачот и правата на произведувачот на фонограм

Раскинување на договор меѓу изведувачот и произведувачот на фонограм

Член 111-а

(1) Доколку по истекот на 50 години од првото издавање на фонограмот согласно со закон или, доколку фонограмот не е издаден согласно со закон, по истекот на 50 години од првото јавно соопштување на фонограмот согласно со закон, произведувачот на фонограмот не понудил на јавноста примероци на фонограмот за продажба, во количини што ги задоволуваат разумните потреби на јавноста или фонограмот не го ставил на располагање на јавноста, изведувачот може да го раскине договорот со којшто на произведувачот на фонограмот му го пренел правото на користење на изведбата снимена на фонограм.

(2) Изведувачот може да го користи своето право на раскинување на договорот од став (1) на овој член, доколку по истекот на рокот од една година од известувањето направено на произведувачот на фонограмот, а произведувачот на фонограмот не понуди на јавноста примероци на фонограмот со снимената изведба на продажба во количини што ги задоволуваат разумните потреби на јавноста, односно фонограмот со снимената изведба не го стави на располагање на јавноста.

(3) Доколку во создавањето на изведбата учествувале повеќе изведувачи, тие можат да го раскинат договорот согласно членовите 100 и 102 од овој закон.

(4) Доколку изведувачот го раскинал договорот за користење на изведбата снимена на фонограм, правата на произведувачот во поглед на тој фонограм престануваат.

(5) Изведувачот не може да се откаже од правото на раскинување на договорот од ставот (1) на овој член.

Дополнителен годишен надоместок
за изведувачот

Член 111-б

(1) Произведувачот на фонограмот е должен на изведувачот да му плаќа дополнителен годишен еднократен надоместок за секоја година веднаш по истекот на педесеттата година од првото издавање на фонограмот согласно со закон или доколку не е издаден согласно со закон, по истекот на педесеттата година од првото јавно соопштување на фонограмот согласно со закон.

(2) Висината на дополнителниот годишен еднократен надоместок изнесува 20% од приходот што произведувачот на фонограмот го остварил од умножувањето, пуштањето во

промет и ставањето на располагање на јавноста на соодветниот фонограм со изведбата на изведувачот во годината што претходи на годината за која се плаќа дополнителниот годишен надоместок, пред одбивањето на трошоците, а по истекот на педесеттата година од првото издавање на фонограмот согласно со закон или, доколку не е издаден согласно со закон, по истекот на педесеттата година од првото јавно соопштување на фонограмот согласно со закон.

(3) Доколку според договорот меѓу изведувачот и произведувачот на фонограмот изведувачот има право на дел од единствениот надоместок од членот 105 од овој закон, изведувачот се стекнува со право на дополнителен годишен еднократен надоместок согласно овој закон.

(4) Произведувачот на фонограмот е должен на изведувачот кој има право на дополнителен годишен надоместок, на лицето кое е овластено од него, како и на организација за колективно управување, да ги даде сите податоци што се потребни за неговата исплата.

(5) Изведувачот не може да се откаже од правото на дополнителен годишен надоместок.“

Член 7

Членот 123 се менува и гласи:

„(1) Материјалните изведувачки права траат 50 години од денот на изведбата.

(2) Доколку во периодот од ставот (1) на овој член, снимката од неговата изведба на фонограм била првпат издадена согласно со закон или јавно соопштена согласно со закон, правата на изведувачот траат 70 години сметано од нејзиното прво издавање согласно со закон, односно јавно соопштување согласно со закон, зависно од тоа кое дејство настанало порано.

(3) Доколку во периодот од ставот (1) на овој член, снимката од неговата изведба што не е фонограм, била првпат издадена согласно со закон или јавно соопштена согласно со закон, правата на изведувачот траат 50 години сметано од нејзиното прво издавање согласно со закон, односно јавно соопштување согласно со закон, зависно од тоа кое дејство настанало порано.

(4) Моралните права од членот 103 од овој закон, траат и по истекот на роковите за траење на изведувачките права утврдени со овој закон.

(5) Одредбите од членот 61 од овој закон, соодветно се применуваат на правата на изведувачите.“

Член 8

Членот 124 се менува и гласи:

„(1) Материјалните права на произведувачот на фонограми траат 50 години од денот на првото снимање на фонограмот.

(2) Доколку во периодот од ставот (1) на овој член, фонограмот бил првпат издаден согласно со закон, правата на произведувачот на фонограми траат 70 години сметано од издавањето.

(3) Доколку во периодот од ставот (1) на овој член, фонограмот не бил издаден согласно со закон, туку бил јавно соопштен согласно со закон, правата на произведувачот на фонограми траат 70 години од јавното соопштување.“

Член 9

ГЛАВА ЧЕТВРТА и насловот „КОЛЕКТИВНО УПРАВУВАЊЕ СО АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА“, се менуваат и гласат:

„ГЛАВА ЧЕТВРТА

ОСТВАРУВАЊЕ НА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА

ДЕЛ 1

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Остварување на права

Член 129

Носителите на авторското право и на сродните права можат да ги остваруваат своите права индивидуално (одделно за секое авторско дело, односно предмет на сродно право), и тоа лично или преку застапник, како и колективно (заедно за повеќе дела или предмети на сродни права и за повеќе носители на правата-колективно управување) преку организација за колективно управување согласно овој закон.

Индивидуално остварување

Член 130

(1) Индивидуалното остварување на авторските дела и на предметите на сродни права врз основа на договор или овластување од носителот се врши лично од самиот носител или преку застапник.

(2) Остварувањето преку застапник опфаќа:

1) застапување на носителот во правните работи и во односите со корисниците или нарачателите на користење на авторските дела и на предметите на сродни права, вклучително и прибирање на надоместоци и/или

2) застапување на носителот во постапки пред судови, други државни органи и други субјекти заради остварување и заштита на неговите права.

ДЕЛ 2

КОЛЕКТИВНО УПРАВУВАЊЕ СО АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА

Значење на изразите

Член 131

Одделни изрази употребени во оваа глава, го имаат следново значење:

1) „управување со авторското право и сродните права“ подразбира склучување договори за користење на авторските дела и на предметите на сродни права, давање дозволи за користење на авторските дела и на предметите на сродни права, прибирање надоместоци за користење на авторските дела и на предметите на сродни права, распределба на прибраните надоместоци од користење на авторските дела и на предметите на сродни права, надзор и контрола над користењето на авторските дела и на предметите на сродни права и/или водење постапки во случај на повреда на авторското право и на сродните права;

2) „организација за колективно управување“ е здружение основано согласно со закон, кое врз основа на договор или овластување од носителот на правото, врши колективно управување на авторското право и сродните права, како основна и единствена дејност, во име и за сметка на носителите на правата, заради нивен заеднички интерес и работи врз непрофитна основа и врз основа на дозвола издадена од надлежен орган;

3) „носител“ е секое физичко или правно лице, со исклучок на организација за колективно управување, кое е имател на авторско право или сродни права, врз основа на договор за користење или овластување или врз основа на закон и кое има право на приходи од правата;

4) „член“ е носител на право - физичко или правно лице, како и лице кое ги застапува носителите, вклучувајќи и здруженија на носители, кое ги исполнува условите за членство во организацијата за колективно управување и е примено во нејзино членство;

5) „статут“ е основен општ акт што ги содржи правилата за организацијата и за работењето на организацијата за колективно управување во согласност со прописите за нејзиното основање и работа и овој закон;

6) „собрание на членови“ е орган на организацијата за колективно управување во којшто членовите учествуваат и го остваруваат своето право на глас;

- 7) „управен орган“ е секој орган и/или лице што, согласно со статутот на организацијата за колективно управување, врши работи на управување;
- 8) „приход од право“ е секој приход што организацијата за колективно управување го прибира за сметка на носителите на правата, без оглед дали произлегува од исклучиво право или од право на надоместок;
- 9) „приход од вложување на приходи од права“ е секој приход што организацијата за колективно управување ќе го прибере за сметка на носителите на правата, како краткорочни финансиски вложувања на приходите од права;
- 10) „трошок на колективно управување“ е износот што за својата работа, организацијата за колективно управување го наплаќа или издвојува од приходите од правата или од кој било друг приход што го остварува од вложувањето на приходите од правата;
- 11) „договор за застапување“ е договор со којшто една организација за колективно управување овластува друга организација за колективно управување за вршење определени административни, технички или помошни работи, како и договор со кој, врз основа на овој закон, една организација за колективно управување прибира приходи од права што треба да се распределат како надоместоци за носителите од друга организација за колективно управување;
- 12) „корисник“ е секое физичко или правно лице, кое врши дејност или друг вид занимање за кои е потребна дозвола од носителите на правата или плаќање надоместок;
- 13) „репертоар“ е збир на авторските дела и на предметите на сродни права кои организацијата за колективно управување ги управува колективно и
- 14) „кворум за работа“ е присуство на мнозинството од вкупниот број на членови.

Колективно управување

Член 132

- (1) Колективното управување се остварува за сите видови права врз основа на договор или овластување од носителот на правото дадено на организација за колективно управување, како и врз основа на закон.
- (2) Авторското право и сродните права колективно се управуваат само за објавени авторски дела и предмети на сродните права.
- (3) Организацијата за колективно управување е должна да постапува во најдобар интерес за носителите чии права ги управува и ефикасно да ги штити нивните права и интереси.
- (4) Колективното управување задолжително се остварува за права определени со овој закон во име и за сметка на сите носители на правата, во случаи кога не е можно индивидуално остварување на правата поради карактерот на авторските дела, односно на предметите на сродните права и поради условите и начинот на нивно користење (во натамошниот текст: задолжително колективно управување).
- (5) Колективното управување може да се остварува со проширен обем и за исклучиви права определени со овој закон, во име и за сметка на сите носители на правата, што се остваруваат индивидуално (во натамошниот текст: проширена дозвола за колективно управување), доколку ова користење е вообичаено во пракса, опфаќа значителен репертоар и овозможува услови носителот на правото да се из земе, односно да го повлече своето овластување за колективно управување.
- (6) Доколку правата врз основа на договор или овластување од носителот на правото дадено на организацијата за колективно управување, како и врз основа на закон, се управуваат колективно, носителот не може да ги управува индивидуално, освен во случаите од ставовите (1) и (5) на овој член.

Права што се управуваат колективно

Член 133

- (1) Правата што се управуваат колективно, особено, се:
- 1) јавно соопштување, како јавно изведување, јавно пренесување, радиодифузно емитување, реемитување и ставање на располагање на јавноста не сценско музичко и не сценско книжевно дело;
- 2) умножување (снимање) на музички дела на фонограм или на аудиовизуелно дело;

- 3) надоместок на авторот од правото на наследство;
 - 4) надоместок на авторот од јавна послуга;
 - 5) надоместок на авторот и на уметникот изведувач за изнајмување фонограми или аудиовизуелни дела;
 - 6) надоместок на уметникот изведувач за радиодифузно емитување и друго јавно соопштување на неговата изведба што сама по себе е радиодифузна или е направена од снимка;
 - 7) надоместок на уметникот изведувач и на произведувачот на фонограми од единствениот надоместок од радиодифузно емитување и друго јавно соопштување на фонограми со изведби издадени за комерцијална цел;
 - 8) надоместок на авторот и на издавачот од умножување на хартија или на сличен носач на запис, по пат на фотокопирање или која било слична техника со слични ефекти, за приватно користење;
 - 9) надоместок на авторот, на уметникот изведувач и на произведувачот на фонограмот од умножување на фонограм за приватно користење;
 - 10) надоместок на авторот, на уметникот изведувач и на произведувачот на видеограмот од умножување на видеограм за приватно користење;
 - 11) дополнителен годишен надоместок на уметникот изведувач;
 - 12) кабелско реемитување на авторски дела и предмети на сродни права.
- (2) Правата од ставот (1) точки 1 и 2) на овој член, како права со проширена дозвола за колективно управување, задолжително се управуваат колективно за сите носители на правата, особено во случаите од член 132 ставови (1) и (5) од овој закон.
- (3) Правата од ставот (1) точки 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10) и 11) на овој член, задолжително се управуваат колективно.
- (4) Правото од ставот (1) точка 12) на овој член, задолжително се управува колективно, освен правото на емитување од радио-телевизиска организација, независно дали се работи за нејзиното сопствено право или правото и е пренесено од друг носител на правата.

Овластување за колективно управување

Член 134

- (1) Носителот слободно одлучува за давањето овластување на соодветната организација за колективно управување во поглед на неговите права, категории права или видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права, како и во поглед на териториите за коишто важи овластувањето, додека организацијата за колективно управување може да го одбие овластувањето само доколку за тоа има оправдани причини. Овластувањето е во писмена форма и содржи изречна согласност за колективно управување на секое право или категорија права или вид, односно категорија на авторско дело и предмет на сродно право.
- (2) Носителот може за ист вид права да овласти само една организација за колективно управување.
- (3) Одредбата од ставот (1) на овој член, не се применува на задолжителното колективно управување од член 133 ставови (3) и (4) од овој закон.
- (4) При колективно управување со проширена дозвола се смета дека носителот дал овластување на соодветната организација за колективно управување, без ограничувања, независно дали е нејзин член, освен доколку со овој закон поинаку не е утврдено.
- (5) Носителот може со писмена изјава да го откаже овластувањето од став (1) на овој член. Откажувањето произведува правно дејство од завршетокот на тековната година, доколку за тоа организацијата за колективно управување го извести носителот без одлагање.
- (6) Организацијата за колективно управување не смее да го условува остварувањето на правата од ставовите (3) и (4) на овој член, со наложување обврска за давање на овластување за колективно управување на соодветните права, категории права или видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права, на друга организација за колективно управување.

(7) По исклучок од ставот (5) на овој член, кога има повеќе носители на авторското право и сродните права, во поглед на полноможноста на изјавата за откажување, соодветно се применуваат одредбите од член 100 од овој закон, за повеќе носители на авторското право и на сродните права.

(8) По исклучок од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, носителите се слободни во давањето дозволи за некомерцијална употреба во поглед на нивните права, категории права или видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права.

(9) Организацијата за колективно управување е должна да ги извести носителите во поглед на правата од колективно управување со нивните права, категории права или видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права пред добивањето на нивното овластување за колективно управување

(10) Пред добивањето на нивното овластување за колективно управување на нивни права, категории на права или видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права, организацијата за колективно управување е должна да ги извести носителите за нивните права од ставовите (1), (2), (3), (4), (5), (6) и (7) на овој член.

ДЕЛ 3

ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА КОЛЕКТИВНО УПРАВУВАЊЕ

ОДДЕЛ 1. Општи одредби

Организација за колективно управување

Член 135

(1) Колективно управување со авторското право и сродните права може да врши организација за колективно управување основана во Република Северна Македонија, врз основа на дозвола за колективно управување издадена од Министерството за култура и туризам (во натамошниот текст: организацијата).

(2) Организацијата може да биде основана за одредени видови, односно категории права и за одредени видови, односно категории авторски дела и предмети на сродни права.

(3) Организацијата може да врши определени административни, технички или помошни работи за потребите на друга организација за колективно управување. Средствата остварени од вршењето на административните, техничките или на помошните работи за потребите на друга организација за колективно управување, организацијата ги користи исклучиво за покривање на сопствените трошоци за колективно управување.

Вршење административни, технички или помошни работи

Член 136

(1) За вршењето определени административни, технички или помошни работи организацијата може, согласно статут, да основа сопствена стручна служба или да го довери вршењето на друг субјект, вклучувајќи и друга организација за колективно управување, врз основа на договор склучен во писмена форма, за што одлучува собрание на членови со мнозинство од најмалку три четвртини гласови од кворумот за работа. Субјектот на којшто му е доверено вршењето на работите не смее доверените работи да ги пренесе на трето лице.

(2) Организацијата не може да ја исклучи својата одговорност кон носителите со повикувањето на доделувањето на вршењето на определени административни, технички или помошни работи на друг субјект.

(3) Вршењето на определените административни, технички или помошни работи е под надзор, односно контрола на организацијата која го доверила вршењето на работите.

(4) За склучувањето, измените, дополнувањата и раскинувањето на договорот од ставот (1) на овој член, организацијата е должна да го извести Министерството за култура и туризам.

(5) Под административни, технички или помошни работи, во смисла на овој закон, се подразбира прибирањето на приходите од права, како и распределбата на надоместоци, во име и за сметка на носителите на правата, согласно статутот на организацијата.

Обврски на организацијата
Член 137

Со колективното управување, организацијата:

- 1) ги штити интересите на носителите со чиешто права управува, особено преку следење на нивното користење во Република Северна Македонија и во странство;
- 2) ги врши правните работи во односите на носителите со корисниците и води постапки пред судовите, други државни органи и други субјекти заради остварување и заштита на авторското право и сродните права;
- 3) донесува и објавува правила за прибирање и за распределба на надоместоци од користењето во согласност со закон;
- 4) донесува и објавува акти за прибирање и за распределба на надоместоци од користењето во согласност со закон;
- 5) води преговори со репрезентативни организации и здруженија на одделни категории корисници и предмети на заштита, односно нивните комори, односно со поединечни корисници и склучува општи и поединечни договори;
- 6) склучува договори со соодветни организации во странство;
- 7) неисклучиво пренесува право за користење авторски дела и предмети на сродни права;
- 8) ги прибира утврдените надоместоци од корисниците и врши нивна распределба на носителите во согласност со закон и општите акти;
- 9) бара и обезбедува од корисниците известувања, информации и документи потребни за определување на висината на надоместокот за користење на правата;
- 10) врши надзор и контрола над користењето на авторските дела, односно на предметите на сродните права од својот репертоар;
- 11) обезбедува внатрешна контрола, отчетност и одговорност на органите и на лицата на организацијата за работите од нивна надлежност во согласност со закон и општите акти;
- 12) обезбедува и овозможува јавност на работењето, особено преку обезбедување пристап на носителите до информациите за користење на правата, за прибраните средства и за распределбата;
- 13) бара податоци и информации за пријавување дела;
- 14) бара податоци за непријавени дела преку јавни повици;
- 15) обезбедува и овозможува увид во работењето и во податоците од страна на носителите на начин, во обем и под услови определени со закон и општите акти;
- 16) на јавноста и на корисниците на правата им овозможува јавност и увид во работењето во согласност со закон и општите акти;
- 17) обезбедува и одржува просторни, кадровски и други услови определени со овој закон заради успешно остварување на работата и
- 18) врши други работи во согласност со закон и со општите акти.

Членови на организацијата
Член 138

- (1) Со правата определени со овој закон, управуваат и за колективното управување одлучуваат членовите на организацијата во согласност со закон.
- (2) Доколку носителот кој ја овластил организацијата да ги управува неговите права ги исполнува условите за членство во организацијата утврдени во статутот, тој може да стане член на организацијата.
- (3) Организацијата е должна да ги прифати за членови носителите или лицата кои ги застапуваат носителите, вклучувајќи ги и здруженијата на носители, на нивно писмено барање, доколку ги исполнуваат условите за членство утврдени со статутот. Условите за членство мора да бидат јавно објавени, како и да бидат објективни, транспарентни и недискриминаторски, при што не се наплатува членарина.
- (4) За зачленување во организацијата, носителот поднесува писмено барање за зачленување во организацијата.

(5) Организацијата е должна по барањето за зачленување да одлучи во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од став (4) на овој член, а во спротивно со истекот на наведениот рок се смета дека барањето е прифатено. Доколку барањето за членство во организацијата е одбиено, организацијата е должна во писмена форма да ги образложи причините за одбивање, и за тоа да го извести барателот во рок од 30 дена од приемот на барањето од ставот (4) на овој член.

(6) Членот има право да го откаже членството во организацијата.

(7) Организацијата е должна, веднаш по зачленувањето, а најдоцна во рок од 30 дена од зачленувањето, членот да го запише во евиденцијата на членови на организацијата. Евиденцијата на членови на организацијата особено ги содржи следниве податоци:

1) име, презиме и адреса за физичко лице, односно назив и седиште за правното лице;

2) информации за контакт (телефон и електронска пошта);

3) единствен матичен број за физичкото лице, односно даночен број за правното лице;

4) број на гласови што ги поседува членот, доколку со статутот е уреден ваков начин на гласање;

5) вкупниот број на членови на организацијата;

6) вкупниот број на гласови што ги поседуваат членовите доколку со статутот е уреден ваков начин на гласање и

7) права, категории и видови/категории дела/предмети за кои членот ја овластил организацијата да врши управување.

(8) Носителите кои ја овластиле организацијата да ги управува нивните права, а не се истовремено и нејзини членови, организацијата ги впишува во посебна евиденција на носители, којашто ги содржи особено податоците од став (7) точките 1), 2) и 3) на овој член.

(9) Евиденцијата на членови и евиденцијата на носители од ставовите (7) и (8) на овој член, се објавуваат на веб страницата на организацијата, со исклучок на податоците кои што претставуваат лични податоци, согласно со прописите од областа за заштита на личните податоци.

(10) Организацијата е должна податоците од евиденциите од ставовите (7) и (8) на овој член, тековно да ги ажурира.

(11) Организацијата е должна сите права што им припаѓаат на носителите кои истовремено се и членови на организацијата на соодветен начин да ги обезбеди и за носителите кои не се нејзини членови, со исклучок на правата кои произлегуваат од одлучувањето во организацијата.

Статут на организацијата

Член 139

(1) Статутот е основен општ акт на организацијата, кој содржи одредби за работата на организацијата, начинот на одлучувањето и управувањето, и други одредби за ефикасно колективно управување со авторското право и сродните права, согласно со овој закон и друг закон.

(2) Во статутот мора да се содржани одредби, особено за:

1) видовите и обемот на правата што се управуваат;

2) органите на организацијата, нивната надлежност, отчетност, одговорност, како и начинот на нивна работа, избор и разрешување;

3) стекнување статус на член на организацијата;

4) начинот на учество на членовите на организацијата во органите на организацијата и нивните права, должности и одговорности;

5) начинот на одлучување на членовите за работењето на организацијата, особено преку соодветни и ефективни механизми за учество на членовите во процесот на донесување одлуки;

6) начинот на претставување на различните категории членови во процесот на донесување одлуки за работењето на организацијата;

7) начинот на комуникација на членовите со организација, особено преку електронска комуникација за целите на остварување на нивните права, вклучувајќи ги и гласачките права;

- 8) постапката за откажување од колективно управување од страна на носител, освен во случаи кога носителот не може, согласно со овој закон, да се откаже;
 - 9) постапката за заштита на правата на членовите, односно носителите;
 - 10) начинот на донесување општи акти;
 - 11) начинот на прибирање на приходите од права и начелата за нивна распределба;
 - 12) начинот на користење на нераспределените надоместоци;
 - 13) начинот на издвојување средства за трошоците на управување и другите издвојувања од приходи од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права;
 - 14) склучувањето договори со соодветни организации во странство;
 - 15) внатрешната контрола и надзорот врз работењето на организацијата;
 - 16) начинот на издвојување на средства од приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права за одредени фондови за културни, образовни и други општествено корисни цели;
 - 17) обезбедувањето јавност на работењето;
 - 18) престанокот на организацијата и распределбата на имотот и
 - 19) други прашања уредени со закон.
- (3) Доколку организацијата управува со различни права од различни видови авторски дела, односно предмети на сродните права или различни права од различни категории носители на правата, со статутот се определува управувањето со правата на начин на којшто се обезбедува секоја категорија носители да одлучува за прашањата што се однесуваат на колективното управување на правата на нивните авторски дела, односно предмети на сродни права, како и за заедничките прашања за колективното управување со авторското право и сродните права.
- (4) Статутот и неговите измени и дополнувања, ги донесува собранието на членови со мнозинство од најмалку половина гласови од сите членови со право на глас.
- (5) Статутот и измените и дополнувањата на статутот задолжително се објавуваат на веб-страницата на организацијата.

ОДДЕЛ 2. Органи на организацијата

Органи на организацијата Член 140

Органи на организацијата се:

- 1) собранието на членови;
- 2) надзорниот одбор;
- 3) управен орган.

Собрание на членови Член 141

- (1) Највисок орган на организацијата е собранието на членови.
- (2) Собранието на членови, го сочинуваат сите членови. По правило, секој член има право на еден глас.
- (3) Со статутот на организацијата, врз основа на јасни и прецизни критериуми, може да се определи членови на собранието да имаат право на глас во зависност од времетраењето на членството и од висината на неговите надоместоци, но не повеќе од три гласа.
- (4) Секој член има право, со посебно полномошно заверено кај нотар, да овласти кое било друго лице за свој полномошник за учество во работата и гласањето на собранието на членови, под услов таквото овластување да не доведува до судир на интереси каков што е, на пример, случајот кога членот и полномошникот припаѓаат на различни категории носители на права во рамките на организацијата. Полномошното важи само за една седница на собранието на членови, при што полномошникот ги има истите права што ги има членот кој го овластил и е должен да учествува и да гласа на собранието на членови во согласност со упатствата содржани во полномошното. Со статутот може поблиску да се уредат ограничувања во врска со овластувањата на полномошниците и со остварувањето на правото на глас на членовите кои ги претставуваат.

(5) По исклучок од став (2) на овој член, со статутот на организацијата за колективно управување може да се определи надлежностите на собранието на членови од став (7) на овој член, да се остваруваат преку избрани претставници на членовите на организацијата во собранието на членови, при што на секој член на организацијата му се гарантира правото на предлагање и избор на претставник. Составот и бројот на претставниците во собранието на членови треба да обезбеди соодветна застапеност на одделните видови односно категории на носители на права и соодветна репрезентативност во однос на вкупниот број на членови на организацијата.

(6) Во случајот од став (5) на овој член, бројот на избраните претставници во собранието на членови не може да биде помал од 10 % од вкупниот број на членови на организацијата.

(7) Собранието на членови ги врши следниве работи:

1) го донесува статутот, како и неговите измени и дополнувања;

2) го донесува актот за определувањето на висината на надоместоците за користење (тарифата);

3) ги донесува правилата за распределбата на надоместоците што им припаѓаат на носителите;

4) го донесува актот за распределба на надоместоците;

5) ги усвојува годишниот извештај за транспарентност, како и посебниот извештај за издвојувања од членот 158-с став (4) од овој закон;

6) одлучува за ангажирање на овластени ревизори;

7) ги донесува правилата за користењето на нераспределените надоместоци и одлучува за користење на нераспределените надоместоци за културни, образовни и други општествено корисни цели;

8) го утврдува соодносот на средствата наменети за покривање на вкупните трошоци за работа на организацијата од членот 155 на овој закон сразмерно на реалните трошоци;

9) ги донесува финансиските планови;

10) одлучува за престанок на организацијата;

11) дава дозвола за спојувања и здружувања со други субјекти, за статусни промени, за основање подружници, за преземање на други субјекти и за стекнување удели или акции во други субјекти;

12) ги избира и ги разрешува телата на организацијата;

13) го избира и го разрешува управниот орган и претседателот и членовите на надзорниот одбор на организацијата;

14) ги донесува правилата за вложување на приходите од права и на приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права;

15) одлучува за издвојувањата од приходите од права и од приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права;

16) ги донесува правилата за управување со ризикот од вложувањето на приходите од права;

17) дава дозвола за стекнување, отуѓување и оптоварување недвижности во сопственост на организацијата;

18) дава дозвола за земање кредити или заеми, за давање кредити или заеми, како и за обезбедување кредити или заеми;

19) одлучува за други прашања што се од суштествено значење за управување со правата согласно овој закон и статутот и

20) врши други работи утврдени со овој закон.

(8) Собранието на членови се свикува најмалку двапати годишно. Друг орган на организацијата може да присуствува на седница на собранието на членови без право на глас.

(9) Собранието на членови се свикува и се води на начин определен во статутот на организацијата.

(10) Собранието на членови се свикува и по барање на управниот орган на организацијата, по барање на надзорниот одбор, како и по барање на најмалку 10% од вкупниот број на членовите на организацијата.

(11) Организацијата е должна да им дозволи на своите членови правата да ги остваруваат преку користење на електронски средства за комуникација или на друг начин пропишан со статут на организацијата.

Надзорен одбор

Член 142

(1) Заради континуирано следење на вршењето на надлежностите и работата на организацијата од страна на управниот орган, надзорната функција на организацијата се врши преку надзорен одбор.

(2) Во надзорниот одбор на правичен и сразмерен начин мораат да бидат застапени сите видови и категории членови на организацијата.

(3) Секој член на надзорниот одбор е должен еднаш годишно до собранието на членови да достави поединечна изјава, која што содржи податоци за:

1) секоја корист што ја има од организацијата;

2) сите надоместоци примени од организацијата по било кој основ во претходната пресметковна година, непарични и други облици на повластувања;

3) сите надоместоци што како носител ги примил од организацијата во претходната пресметковна година и

4) изјава за секој постоечки или можен судир меѓу неговите лични интереси и интересите на организацијата или меѓу било кои обврски спрема организацијата и било кои должности спрема било кои други субјекти.

(4) Надзорниот одбор се состанува најмалку четири пати годишно и ги врши следните работи:

1) следење на работата на управниот орган,

2) следење на спроведувањето на одлуките на собранието на членовите, а особено на правилата од членот 141 став (7) точки 3), 7), 14) и 16) од овој закон.

(5) Надзорниот одбор за вршењето на своите работи доставува извештај до собранието на членови најмалку еднаш годишно.

(6) Надзорниот одбор е одговорен за штетата причинета на организацијата и на нејзините членови според општите правила за одговорност за штета.

(7) Остварувањето на надзорната функција на организацијата, спречувањето на судирот на интереси, начинот на именување и разрешување на членовите на надзорниот одбор, како и неговиот избор и бројот на негови членови, поблиску се уредуваат со статутот.

Управен орган

Член 143

(1) Управниот орган на организацијата е орган или лице, што се утврдува со статутот на организацијата.

(2) Управниот орган на организацијата го избира и разрешува собранието на членови, на начин пропишан со статут. Собранието на членови одлучува и за надоместоците на управниот орган за неговата работа, како и за други прашања поврзани со начинот на неговата работа.

(3) Управниот орган на организацијата својата работа ја врши на разумен и совесен начин, согласно позитивните законски прописи.

(4) Организацијата е должна во своето работење да воведи и применува постапки за спречување на судир на интереси во работата на управниот орган, како и да го утврди и идентификува секој постоечки или можен судир на интереси и со истиот да управува во согласност со закон.

(5) Управниот орган е должен до собранието на членови, еднаш годишно да достави, поединечна/и писмена/и изјава/и, што содржи податоци за:

1) секоја корист што ја има од организацијата;

2) сите надоместоци примени по било кој основ од организацијата во претходната пресметковна година;

3) сите надоместоци што како носител ги примил од организацијата во претходната пресметковна година; и

4) изјава за секој постоечки или можен судир помеѓу неговите лични интереси и интересите на организацијата или помеѓу било кои обврски спрема организацијата и било кои должности спрема било кои трети лица.

(6) Управниот орган е одговорен за штетата причинета на организацијата и на нејзините членови според општите правила за одговорност за штета.

(7) Работата, составот и одговорноста на управниот орган, спречувањето на судирот на интереси, начинот на именување и разрешување на членот/членовите на управниот орган, како и неговиот избор и бројот на негови членови, поблиску се уредуваат со статутот.

ОДДЕЛ 3. Односи со корисниците

Дозвола за користење

Член 144

(1) Корисникот е должен, пред почетокот на користење на авторските дела односно предметите на сродни права (во натамошниот текст: предметите на заштита), до соодветната организација да поднесе барање во писмена форма за давање дозвола за користење на определен предмет на заштита од репертоарот на организацијата, во кое што се содржани начинот, времето, местото, преглед на предметите на заштита кои ќе бидат јавно соопштени и останатите соодветни околности за користењето. Не е потребна дозвола за користење на предметите на заштита во случај на задолжително колективно управување со правата од член 133 став (3) од овој закон.

(2) Организацијата е должна без одлагање и во писмена форма да одговори на барањето на корисникот за давање дозвола за користење на предметите на заштита од нејзиниот репертоар и да ги наведе, меѓу другото, потребните податоци релевантни за дозволата за користење, а кои корисникот е должен да ги обезбеди во рок од 15 дена од денот на приемот на одговорот. Организацијата е должна, по добивањето на сите релевантни податоци, на корисникот без одлагање да му даде дозвола за користење или во писмена форма да му достави образложени причини зошто не е во можност да даде дозвола за користење.

(3) Дозволата за користење содржи податоци за видот на правата, условите за користење со оглед на начинот, времето, местото, начинот на известување за користењето врз основа на дозволата, и останатите соодветни околности на користење и висината на надоместокот за користење.

(4) Во случај кога е издадена дозвола за користење согласно ставот (2) на овој член, организацијата и корисникот склучуваат договор за користење согласно овој закон.

(5) Без оглед дали користењето се врши врз основа на дадена дозвола или склучен договор, организацијата и корисниците се должни да преговараат во добра верба и меѓусебно да ги разменуваат сите потребни податоци, вклучувајќи ги и податоците за критериумите на организацијата за определување на висината на надоместоците во тарифата.

(6) Условите за користење на предметите на заштита на организацијата мора да бидат базирани на објективни и недискриминаторски критериуми. Кога се дава дозвола за користење на корисник кој дава нов облик на интернет услуга што била достапна на јавноста помалку од три години, организацијата може да употребува индивидуализирани услови за користење, со што не се засегнува во примената на правилата за заштита на конкуренцијата.

(7) Организацијата е должна на корисниците да им овозможи да комуницираат со организацијата по електронски пат, вклучувајќи ја и комуникацијата поврзана со известувањето за користењето по дадената дозвола.

Обврски на корисниците

Член 145

(1) Корисниците на предметите на заштита од репертоарот на организацијата се должни, во рок и во облик определени со овој закон, со договор или со општ акт на организацијата,

да ги доставуваат на организацијата податоците за користењето со кои што располагаат, а се потребни за прибирањето на приходите од права и распределбата на надоместоците.

(2) Корисникот во случаите од член 147 став (2) точките 1), 4) и 5) од овој закон, е должен, во рок не подолг од 15 дена од денот на користењето, да достави до организацијата целосни податоци за користените предмети на заштита, како и за местото и времето на нивното користење. Корисникот во случаите од член 137 точките 1), 3), 4), 5) и 8) од овој закон, е должен најдоцна 15 дена пред денот на користењето на предметите на заштита, да ја извести организацијата и да побара дозвола за користење, а во нареден рок, не подолг од 15 дена од денот на користењето, да и достави на организацијата целосни податоци за користените предмети на заштита, за местото и времето на користењето и да изврши исплата на надоместоците за користењето. Корисникот, до организацијата, доставува писмена изјава со која под целосна морална материјална и кривична одговорност гарантира за веродостојноста на податоците.

(3) Продавачот, галеристот, организаторот на јавната продажба, уметничката галерија или друг субјект или посредник кој врши продажба на авторските дела од членовите 42 и 44 став (1) од овој закон, е должен во рок од 30 дена од денот на продажбата, да достави на организацијата податоци за отуѓените дела, за сопственикот и посредникот, за договорите за продажба, за потврдите за оригиналноста на делата и за продажната цена.

(4) Произведувачите и увозниците на апарати за тонско и визуелно снимање, на апарати за фотокопирање, на неснимени носачи на тон и на тон и слика, како и лицата кои вршат услуги на фотокопирање, се должни, на барање на организацијата, да доставуваат податоци за видот и бројот на продадените или увезените апарати и неснимени носачи на тон и на тон и слика, како и податоци за направените фотокопии во текот на претходниот месец.

(5) Радио-телевизиските организации се должни да доставуваат на организацијата месечни прегледи на емитуваните предмети на заштита.

(6) Корисниците од ставовите (2) и (6) на овој член, имаат обврска за доставување на соодветните податоци само доколку надоместоците што се должни да ги плаќаат се определени според основите од членот 147 став (2) од овој закон.

(7) Радио-телевизиските организации, може да се договорот со организацијата прегледите за емитувани предмети на заштита да се евидентираат преку систем за електронска евиденција на емитуваните предмети на заштита што се инсталира кај радио-телевизиските организации и кај организацијата.

(8) Корисникот е должен без одлагање да ја извести организацијата за секоја промена на околностите за користење или за неговото престанување со работа, заради измени на условите на дозволата, односно заради повлекување на дозволата.

(9) Во случаи кога, организацијата не е известена, не се доставени потребните податоци, не се доставени целосни податоци или не е добиена дозвола, а користењето на предметите на заштита се врши врз основа на дадена дозвола, на барање на организацијата, надлежниот суд определува временна мерка за забрана за користењето.

(10) Доколку повеќе корисници заеднички користат предмет на заштита, ако поинаку не е договорено, тие за обврските кон организацијата одговараат солидарно.

Контрола на користењето

Член 146

(1) Организацијата има право да врши надзор и да го контролира користењето на предметите на заштита. Ова право не може да се исклучи со договор или дозвола.

(2) Корисниците на предметите на заштита се должни до организацијата да доставуваат податоци за користењето, како и да овозможат увид во нивната документација.

(3) Во вршењето на надзорот и контролата од ставовите (1) и (2) на овој член, на образложено писмено барање на организацијата, надлежните државни органи, органите на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи, регулаторните тела и организациите и субјектите кои вршат јавни овластувања согласно со закон, се должни да даваат податоци и информации од значење за работата на организацијата.

ОДДЕЛ 4. Услови и надоместоци за користење

Пододдел 1. Општи одредби

Основи за определување надоместоците

Член 147

- (1) Носителите имаат право на соодветен надоместок за користењето на нивните права.
- (2) Определувањето на надоместоците за користење на предметите на заштита се врши особено врз следниве основи:
- 1) кога користењето на предметите на заштита е нужно за вршење на дејноста на корисникот, односно приходот во дејноста зависи од нивно користење (јавно изведување на предмети на заштита, без разлика на намената и на просторот во кој што се изведуваат, како концертна, изведувачка, танцова дејност и слично, како и други видови на користење, како што е ставањето на располагање на јавноста на барање и слично), надоместокот за користење се определува, по правило, во процент од приходот кој што корисникот го остварува со користењето на предметите на заштита;
 - 2) кога користењето на предметите на заштита е нужно за вршење на дејноста на корисникот, односно приходот во дејноста зависи од нивно користење, а не е можно одделно утврдување на посебниот приход остварен од користењето, како што е случајот на радиодифузно емитување, надоместокот за користење се определува во процентот од приходот. Како приход не се сметаат кредити и каматите на кредити;
 - 3) кога користењето на предметот на заштита се врши од страна на субјекти кои вршат кабелско реемитување на радио и телевизиски програми, надоместокот за користење, по правило, се определува според бројот на претплатниците, како и од бројот на програмските канали;
 - 4) кога со јавното користење на предметите на заштита не се остварува приход, какви што се случаите на користење во приредби, манифестации и слично, надоместокот се определува во процент од трошоците потребни за користење на предметите на заштита, како што се надоместоците на изведувачите, трошоците за користење на просторот и другите соодветни трошоци и
 - 5) кога користењето на предметите на заштита не е нужно за вршење на дејноста на корисникот, меѓутоа придонесува кон зголемување на пријатноста на потрошувачите на нивните услуги (сместувачки капацитети, хотели, изложбени простори, угостителски објекти, превозни средства и други слични дејности), надоместокот се определува во паушални износи и тоа за постојаните и за повремениите користења на предметите на заштита.
- (3) При определувањето на надоместоците според основите од ставот (2) на овој член во облик на процент, по правило се определува и најнискиот номинален (апсолутен) износ на надоместокот.

Критериуми за определување на висината на надоместоците

Член 148

- (1) При определување на висината на надоместоците, по правило, се поаѓа од економската вредност на користењето на предметите на заштита и трошоците за колективно управување на организацијата, имајќи ги особено предвид следните критериуми:
- 1) правата, видовите и обемот на нивно користење;
 - 2) природата и карактерот на користењето;
 - 3) обемот на репертоарот;
 - 4) споредбените показатели со странски организации за колективно управување со слични земји;
 - 5) бројноста на потенцијалните корисници;
 - 6) категоријата и големината на просторот во кој се користат предметите на заштита;
 - 7) времетраењето и бројот на користењата;
 - 8) кај радиодифузното емитување, структурата, природата и форматот на програмата согласно со издадената дозвола за вршење радиодифузна дејност;

- 9) религиозните, културните, образовните и другите општествени интереси на корисниците и
- 10) интересите на младите и на лицата со попреченост.
- (2) Организацијата е должна да ги направи достапни за јавноста критериумите од кои што се води при определувањето на висината на надоместоците.

Начини на определување на условите и надоместоците за користење

Член 149

- (1) Условите на користење и висината на надоместоците за користење, по правило, се определуваат со општ договор меѓу организацијата и здруженијата на одделни категории корисници, односно нивните комори кои го претставуваат мнозинството корисници (во натамошниот текст: општ договор).
- (2) Доколку не е склучен општ договор и сè до неговото склучување, условите на користење и висината на надоместоците се определуваат со поединечен договор меѓу организацијата и корисникот (во натамошниот текст: поединечен договор).
- (3) Доколку не се склучени ниту општ, ниту поединечен договор, условите на користење и висината на надоместоците за користење се определуваат со општ акт на организацијата (во натамошниот текст: тарифа).
- (4) Општите договори, посебните договори и тарифата задолжително содржат податоци за условите на користење, висината на надоместоците за користење, рокот и начинот на плаќање на надоместоците, како и околностите поради кои што износот и/или висината на надоместоците се зголемува или намалува.
- (5) Договорните страни од ставовите (1) и (2) од овој член не смеат да одбијат преговори за склучување на соодветен договор и истите се должни да ги водат во добра верба, со цел постигнување договор, како и меѓусебно да разменуваат податоци потребни за постигнување договор. Доколку преговорите не завршат со склучување соодветен договор, во рок од 30 дена од нивното започнување, секоја од страните има право да предложи поведување постапка за посредување, согласно одредбите од членот 153 од овој закон.
- (6) Со одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, не се засегнува во примената на прописите за заштита на конкуренцијата, односно, за ист вид и обем на користење на авторски дела и предмети на сродни права од страна на субјекти со иста или сродна дејност, не може да се утврдуваат повисоки износи на надоместоци за користење од оние што се утврдени во општиот договор, односно тарифата.
- (7) Општиот договор се објавува на веб страницата на организацијата и започнува со примена петнаесеттиот ден од денот на неговото објавување. Општиот договор се применува на сите корисници на предметите на заштита од репертоарот на организацијата, без разлика дали учествувале во преговорите за негово склучување.
- (8) Со склучување на општи договори или поединечните договори, соодветните тарифни стапки од општиот акт на организацијата не се применуваат на корисниците што ги склучиле договорите.

Тарифа на организацијата за колективно управување

Член 150

- (1) Организацијата е должна пред донесување на тарифата, со објавување јавен повик, да побара мислења, коментари и предлози од корисниците, од соодветните здруженија на корисници и од нивните комори.
- (2) Јавниот повик од ставот (1) од овој член, се објавува во средствата за јавно информирање и на веб страницата на организацијата и трае еден месец од денот на објавувањето. Јавниот повик го содржи текстот на предлог-тарифата, како и начинот на доставување мислења, коментари и предлози.
- (3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член за времетраењето на јавниот повик не достават свои мислења, коментари и предлози до организацијата, ќе се смета дека не се противат на предлог-тарифата.
- (4) Организацијата е должна внимателно да ги разгледа доставените мислења, коментари и предлози и, по однос на истите, да организира јавна расправа во рок од 15 дена од денот

на истекот на јавниот повик. На јавната расправа ќе бидат повикани претставниците на субјектите од ставот (1) на овој член, како и стручни лица за авторското право и сродните права.

(5) Доколку организацијата не ги прифати, целосно или делумно, предлозите од субјектите од ставот (1) на овој член, за време на јавната расправа или во рок од 15 дена од денот на одржувањето на јавната расправа, предлог-тарифата со предлозите од корисниците за кои меѓу организацијата и корисниците не е постигната согласност се доставува до комисијата за посредување во авторското право и сродните права. Комисијата за посредување во авторското право и сродните права во рок од најмногу 60 дена од денот на доставувањето на предлог-тарифата, до организацијата за колективно управување и до корисниците, доставува мислење по предметот на несогласувањето.

(6) Организацијата во рок од 15 дена од денот на доставувањето на мислењето од став (5) на овој член, ја донесува Тарифата и истата ја објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(7) Доколку организацијата ја донесе и објави тарифата во „Службен весник на Република Северна Македонија“ без вградено мислење од став (5) на овој член, корисниците кои се засегнати, имаат право да го оспорат делот од тарифата кој е предмет на несогласување со поведување парнична постапка пред надлежен суд која постапка е итна.

Пододдел 2. Комисија за посредување во авторското право и сродните права

Делокруг на работа на Комисијата за посредување во авторското право и сродните права

Член 151

(1) Се формира Комисија за посредување во авторското право и сродните права (во натамошниот текст: Комисијата), како стручно тело од областа на авторското право и сродните права.

(2) Комисијата, посредува при склучувањето на општите и поединечните договори и дава мислење по Предлог- тарифата, доколку се исполнети условите од членовите 149 став (5) и 150 став (5) од овој закон.

Состав, именување и начин на работа

Член 152

(1) Владата на Република Северна Македонија ги именува и разрешува претседателот и членовите на Комисијата.

(2) Комисијата ја сочинуваат претседател и шест члена, со мандат од четири години.

(3) Претседателот и членовите на Комисијата се именуваат :

- еден член на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Северна Македонија, кој се именува за претседател;

- два члена на предлог на здруженијата, односно коморите на корисници;

- два члена на предлог на организациите за колективно управување;

- еден член од редот на истакнати, независни и непристрасни стручњаци во областа на авторското право и сродните права со научно звање од областа на интелектуалната сопственост, на предлог на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со работно искуство од најмалку пет години;

- еден член со работно искуство од најмалку пет години, од редот на истакнати, независни и непристрасни стручњаци во областа на заштитата на конкуренцијата и економијата, на предлог на Министерството за економија и труд.

(4) Претседателот и членовите на Комисијата, пред именувањето, даваат писмена изјава дека не постои судир на интереси во врска со нивната работа во комисијата.

(5) Комисијата работи на седници и одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови, сметајќи го и претседателот.

(6) Комисијата донесува деловник за работа.

(7) Комисијата може да покани на своите седници претставници на организациите, корисниците и други стручни лица од областа на авторското право и сродните права,

заштитата на конкуренцијата и економијата, кои учествуваат во работата на Комисијата, но без право на глас.

(8) Административните и техничките работи на комисијата ги врши Министерството за култура и туризам.

(9) На претседателот и на членовите на Комисијата за извршената работа им следува надоместок што го утврдува Владата на Република Северна Македонија.

(10) Надоместокот од став (9) на овој член, се определува според присуство на одржана седница и учество во работата на седницата на која се расправа за прашањата од членовите 149 став (5) и 150 став (5) од овој закон. Исплатениот годишен надоместок не може да надмине износ од три просечни месечни бруто плати исплатени во претходната година за тековната година. Средствата за надоместокот од став (9) на овој член се обезбедуваат во Буџетот на Министерството за култура и туризам.

Постапка за посредување

Член 153

(1) Постапката за посредување се спроведува во случаите од членовите 149 став (5) и 150 став (5) од овој закон.

(2) Комисијата ја започнува постапката за посредување во рок од 15 дена од денот на добивањето на известување дека не е постигнат договор, односно согласност на предлог-тарифата согласно членовите 149 став (5) и 150 став (5) од овој закон. Во случај од член 149 став (5) од овој закон, Комисијата нема да започне со постапката за посредување се додека другата страна не се согласи со започнување на постапката за посредување. Во тој случај, Комисијата е должна да ги извести страните дека постапката за посредување нема да започне.

(3) Комисијата им помага на субјектите од членовите 149 став (5) и 150 став (5) од овој закон, за постигнување договор односно согласност по предметот на несогласување, со предлози по предметот на несогласувањето. Предлозите на Комисијата се сметаат за прифатени доколку, во рок од 30 дена од нивниот прием, ниеден од субјектите од членот 149 од овој закон не изрази спротивставување на истите.

(4) Доколку субјектите од членот 149 од овој закон, не го склучат општиот или поединечниот договор во рок од три месеци од денот на започнување на постапката за посредување, Комисијата со одлука ја запира постапката за посредување, а корисниците можат да поведат постапка пред надлежен суд.

ОДДЕЛ 5. Прибирање приходи од права

Обврски на организацијата во поглед на користењето на приходите од права

Член 154

(1) Организацијата е должна прибраните приходи да ги распореди на различни сметки, и тоа:

1) средствата од приходите од права и било кој друг приход што произлегува од вложување на приходот од права;

2) имотот на организацијата и приходите што произлегуваат од таквиот имот и

3) трошоците на колективно управување и трошоци за други активности.

(2) Организацијата е должна одделно да ги евидентира приходите од ставот (1) точка 1) на овој член, за секој вид на права и секоја категорија корисници.

(3) Организацијата може да ги користи приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права само за распределба на надоместоците на носителите, освен кога е дозволено да се изврши издвојување или компензирање на трошоците на управување во согласност со одлука донесена во смисла на членот 141 став (7) точка 14) од овој закон.

(4) Организацијата може приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права, до нивната распределба, да ги вложи во банка како банкарски депозити, водејќи притоа сметка истото да не влијае на роковите и начинот на распределбата.

(5) Кога организацијата ги вложува приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права, тоа мора да го прави во најдобар интерес на носителите чии што права ги застапува, во согласност со правилата на вложување од членот 141 став (7) точка 14) од овој закон, со политиката за управување со ризикот од членот 141 став (7) точка 16) од овој закон, како и според следните правила:

1) доколку постои било каква можност за судир на интереси, организацијата е должна да осигури вложувањата да бидат исклучиво во интерес на носителите чии што права ги застапува;

2) вложувањата да се преземат на начин со кој се гарантира сигурност, квалитет, ликвидност и профитабилност и

3) вложувањата мора соодветно да се распределат со цел да се спречи прекумерно потпирање на некој нивни дел и акумулирање на ризикот по банкарскиот депозит во целина.

Трошоци за колективно управување

Член 155

(1) Трошоците за колективно управување мора да бидат разумни и оправдани во однос на работите што ги врши организацијата, како и да бидат објективни, образложени и документирани и во согласност со статутот.

(2) Собранието на членови одлучува за максималниот дозволен износ за трошоци на колективно управување (процент) од приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права, со тоа што наведениот износ не може да биде повисок од 20%.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, до истекот на петтата година сметано од денот на добивањето дозвола за колективно управување на организации за колективно управување кои претходно немале дозвола за колективно управување, износот од став (2) на овој член може да биде и повисок од 20%, но не повеќе од 30 %.

Други издвојувања

Член 156

(1) Освен за трошоци на управување, можат да се вршат и други издвојувања, во согласност со овој закон и согласно правилата од членот 141 став (7) точка 7) од овој закон.

(2) Собранието на членови со мнозинство од најмалку три четвртини гласови од кворумот за работа може да одлучи најмногу 3% од приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права да се издвои и намени за преземање соодветни активности за спречување на неовластено користење на предмети на заштита и за подигнување на свеста за значењето на авторското право и сродните права.

(3) Собранието на членови со мнозинство од најмалку три четвртини гласови од кворумот за работа може да одлучи да се извршат издвојувања од приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права и истото да се намени за општ и/или посебни фондови за културни, образовни и други општествено корисни цели, особено во насока на поттикнување на културното и уметничкото творештво со претежно некомерцијална природа и културна разноликост во определени уметнички и културни подрачја. Вкупниот износ на издвојувања за општиот и/или посебните фондови не може да биде повисок од 10% од приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права.

(4) Издвојувањата за општиот и/или посебните фондови од ставот (3) на овој член, се водат на посебни сметки за секој фонд поединечно. Во случај на воспоставување посебни фондови, издвојувањата мора да бидат сразмерни на културните, образовни и други општествено корисни цели, при што организацијата утврдува правила за видовите посебни фондови, за уплата во посебните фондови и исплата од истите, за намените на посебните фондови и за надзорот над користењето на издвојувањата.

(5) Издвојувањата извршени согласно со ставовите (2) и (3) на овој член, мораат да бидат образложени и документирани, како и да бидат користени исклучиво за целите за кои што се извршени.

ОДДЕЛ 6. Распределба на надоместоци

Општи правила за распределба и исплата на надоместоци

Член 157

(1) Организацијата е должна редовно, точно и внимателно да ги распределува и исплаќа надоместоците на носителите во согласност со правилата на распределба од членот 141 став (7) точка 3) од овој закон, за што организацијата донесува општ акт за распределба на надоместоци.

(2) Општиот акт за распределба на надоместоци содржи одредби особено за:

1) предметите на заштитата и носителите;

2) утврдувањето на придонесот на секој носител во приходите од права и приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права;

3) утврдувањето на износи за исплата по издвојување на трошоците на управување и другите издвојувања и

4) роковите во кои што се врши пресметка и исплата на надоместоците.

(3) Организацијата е должна да ги изврши распределбата и исплатата на надоместоците колку што е можно побрзо, но не подоцна од девет месеци сметано од завршувањето на годината во која што биле прибрани приходите од права, освен кога настанале оправдани причини за задоцнување, како оние што се однесуваат на доставување податоци од страна на корисниците, на идентификацијата на правата или носителите или на поврзувањето на податоците за предметите на заштита со нивните носители. Распределбата и исплатата ќе се изврши без одлагање по престанувањето на оправданите причини.

(4) Доколку распределбата и исплатата не може да се изврши во рокот од ставот (3) на овој член, затоа што не можат да се идентификуваат или пронајдат соодветните носители, , надоместоците се чуваат на посебна сметка на организацијата и со нив се постапува согласно одредбите од овој закон.

(5) Организацијата е должна да ги преземе сите потребни мерки, согласно со ставовите (1) и (3) на овој член, за идентификување и пронаоѓање на носителите. Организацијата е должна, најдоцна три месеци по истекот на рокот од ставот (3) на овој член, на носителите кои ги застапува и на здруженијата на носители кои што се нејзини членови, како и на организациите за колективно управување со кои има склучено договор за застапување, да им овозможи достапност на податоците за предметите на заштита, за кои не се идентификувани или пронајдени еден или повеќе носители. Податоците вклучуваат, кога тоа е возможно, наслов на авторското дело или предметот на сродно право, име односно назив на носителот, име односно назив на соодветниот издавач или продуцент, како и било кој друг достапен релевантен податок што може да помогне за идентификацијата на носителот.

(6) Доколку сите наведени мерки од ставот (5) на овој член, не дадат позитивен резултат, организацијата е должна најдоцна една година по истекот на рокот од три месеци на својата веб страница да ги објави податоците од став (5) на овој член, со информација дека не успеала да ги идентификува носителите.

(7) Доколку надоместоците што им припаѓаат на одредени носители не можат да се распределат и исплатат по истекот на рокот од три години сметајќи од завршетокот на годината во која што биле прибрани приходите од права и доколку биле преземени сите потребни мерки за идентификување и пронаоѓање на носителот од страна на организацијата, таквите надоместоци се сметаат за нераспределени.

(8) Собранието на членови одлучува за користењето на нераспределените надоместоци од ставот (7) на овој член, согласно со правилата на користење на нераспределените надоместоци од членот 141 став (7) точка 7) од овој закон, не скратувајќи му го притоа

правото на носителот, во рокот за застареност од три години да може да побара исплата на надоместокот кој што му припаѓа.

(9) Пресметките и исплатата на надоместоците мора да се вршат најмалку еднаш годишно.

(10) Општата пресметка на распределбата, на предлог на управниот орган, во согласност со статутот, ја донесува собранието на членови и врз истата се врши ревизија од страна на еден или повеќе овластени ревизори.

(11) Договорите склучени меѓу носителите на правата на исто авторско дело, односно предмет на сродно право имаат предност пред општиот акт за распределба.

(12) Општиот акт за распределба на надоместоците, по неговото донесување се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Распределба врз основа на договор за застапување

Член 158

(1) Кога врз основа на овој закон, една организација прибира приходи од права што треба да се распределат како надоместоци за носителите од друга организација согласно договор за застапување, истата е должна редовно, точно, внимателно и недискриминаторски да ги управува соодветните права, особено во поглед на важечките тарифи, трошоците за колективно управување и условите за прибирање на приходите од права и распределувањето на надоместоците.

(2) Организацијата не може да врши издвојувања од приходите од права што ги управува согласно договор за застапување, освен во поглед на трошоците на колективното управување.

(3) Организацијата е должна да изврши распределба и исплаќање на другата организација без одлагање, но не подоцна од девет месеци сметано од завршувањето на годината во која што биле прибрани приходите од права, освен кога настанале оправдани причини за задоцнување, како оние што се однесуваат на известувањата од страна на корисниците, на идентификацијата на правата или носителите или на поврзувањето на податоците за предметите на заштита со нивните носители. Распределбата и исплатата ќе се изврши без одлагање по престанувањето на оправданите причини.

(4) Другата организација, односно здруженијата на носители кои се нејзини членови, се должни на носителите да им ги распределат и исплатат надоместоците без одлагање, но не подоцна од шест месеци сметајќи од примањето на надоместоците, освен кога настанале оправдани причини за задоцнување, како оние што се однесуваат на известувањата од страна на корисниците, на идентификацијата на правата или носителите или на поврзувањето на податоците за предметите на заштита со нивните носители. Распределбата и исплатата ќе се изврши без одлагање по престанувањето на оправданите причини.“

Член 10

По членот 158 се додава нов наслов и нов член 158-а, нов ОДДЕЛ 5, пет нови наслови и пет нови членови 158-б, 158-в, 158-г, 158-д и 158-ф, нов ОДДЕЛ 6, два нови наслова и два нови члена 158-е и 158-ж, нов ОДДЕЛ 7, девет нови наслови и девет нови членови 158-з, 158-с, 158-и, 158-ј, 158-к, 158-л, 158-љ, 158-м и 158-н, кои гласат:

„Посебни случаи за распределба на надоместокот

Член 158-а

Меѓусебната распределба на единствените надоместоци определени со членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон, се врши во следниов сооднос:

1) од износот на надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на фонограми, односно видеограми согласно со овој закон, 40% се за авторите, 30% се за изведувачите и 30% се за произведувачите на фонограми, односно видеограми (филмските продуценти);

2) од износот на надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на хартија или сличен носач, согласно со овој закон, 50% се за авторите и 50% за издавачите и

3) од износот на надоместокот прибран од јавно соопштување на фонограм издаден за комерцијална цел, вклучително и радиодифузно емитување, согласно со овој закон, 50% се за изведувачите и 50% за произведувачите на фонограми.

ОДДЕЛ 5. Постапка за издавање дозвола за колективно управување

Барање за издавање дозвола

Член 158-б

(1) Дозвола за колективно управување се издава по барање на организацијата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член, се поднесува писмено до Министерството за култура и туризам или во електронска форма со употреба на средство за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги, согласно со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливите услуги.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член, се доставуваат:

1) статут на организацијата;

2) правила за распределба на надоместоците што им припаѓаат на носителите;

3) правила за користење на нераспределените надоместоци;

4) правила за вложување на приходите од права и на приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права;

5) правила за општи и/или посебни фондови, доколку со статутот е предвидено нивното основање;

6) правила за управување со ризикот;

7) во случај на задолжително колективно управување, писма за намери доставени до странски организации заради взаемно застапување;

8) претпоставени средства со кои што би управувала организацијата;

9) евиденција на членови кои пристапиле кон организацијата и нивниот обем на права, очекуван и веројатен број на носители на права и обем на права што организацијата ќе ги управува, како и нивниот репертоар;

10) евиденција на носители, ако е соодветно;

11) процена на економската оправданост за ефикасно и економично колективно управување со одредени права и

12) докази дека организацијата исполнува соодветни просторни, кадровски и други услови за успешно колективно управување (деловен простор, опрема за прибирање и обработка на податоците за приходите од права и на приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права и стручна оспособеност на кадри за колективно управување од најмалку еден дипломиран правник, како и еден дипломиран економист за водење сметководство преку своја стручна служба или преку доверување на работите на трето лице).

(4) Решението за упис на организацијата во Централниот регистар на Република Северна Македонија го обезбедува Министерството за култура и туризам по службена должност, во електронска форма преку Националната платформа за интероперабилност, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги.

(5) Министерството за култура и туризам, во рокот од член 158-в став (1) од овој закон, може да побара и други податоци кои се во функција на дополнително појаснување на документацијата од став (3) на овој член.

(6) Организацијата е должна бараните податоци од ставот (5) на овој член, да ги достави до Министерството за култура и туризам најдоцна во рок од 15 дена од денот на доставувањето на барањето од став (5) на овој член.

(7) Барањето од став (1) на овој член актите од ставовите (3) и (4) на овој член и податоците од став (5) на овој член, можат да бидат поднесени, прибавени и доставени во електронска форма преку Националната платформа за интероперабилност, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги.

(8) По исклучок од ставот (7) на овој член, а во случај на технички прекин на функционалноста на Националниот портал за електронски услуги или Националната

платформа за интероперабилност, актите од ставовите (3) и (4) на овој член и податоците од став (5) на овој член, во форма на електронски документи се поднесуваат преку квалификувана електронска препорачана достава на електронската адреса на подносителот на барањето, согласно прописите од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(9) Формата и содржината на образецот на барањето од став (1) на овој член, ги пропишува министерот за култура и туризам.

Постапување по барањето

Член 158-в

(1) Министерството за култура и туризам, во рок од 30 дена од денот на добивањето на комплетното барање, донесува решение за давање дозвола за колективно управување.

(2) Решението од ставот (1) на овој член, може да се издаде и во форма на електронски документ кој се доставува на профилот на подносителот на барањето на Националниот портал за електронски услуги или во Една точка за услуги, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(3) Против решението од став (1) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(4) За колективно управување на авторското право и сродните права од овој закон, за определен вид права и за определена категорија носители, Министерството за култура и туризам издава дозвола на само една организација.

(5) Во случај на единствен надоместок, определен во членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон, дозвола се издава на организацијата овластена од соодветните организации со договор за застапување, односно основана од соодветните носители на правата меѓу кои се врши распределбата на единствениот надоместок.

Донесување решение за давање дозвола за колективно управување

Член 158-г

(1) Решението за давање дозвола за колективно управување се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(2) Општите акти на организацијата (тарифата односно предлог-тарифата и општиот акт за распределба на надоместоците) организацијата ги донесува и објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ во рок од шест месеци од денот на објавувањето на решението од став (1) на овој член.

(3) Организацијата почнува со работа најдоцна 30 дена од денот на објавувањето на актите од ставот (2) од овој член.

(4) Недонесувањето на актите во рокот од ставот (2) на овој член, е основа за одземање на дозволата за колективното управување.

(5) Министерството за култура и туризам води евиденција на организации за колективно управување на авторското право и сродните права, по видови права, по видови користење и по категории носители.

(6) По донесувањето на решението од став (1) на овој член и неговото објавување согласно ставот (1) на овој член, Министерството за култура и туризам ја запишува организацијата во евиденцијата на организации за колективно управување на авторското право и сродните права.

(7) Министерството за култура и туризам е должно евиденцијата на организации за колективно управување на авторското право и сродните права да ја објави на својата веб страница и редовно да ја ажурира.

Основи за отфрлање, односно одбивање на барањето

Член 158-д

(1) Министерството за култура и туризам донесува решение за отфрлање на барањето за давање дозвола за колективно управување од член 158-б став (1) од овој закон, во согласност со Законот за општата управна постапка, доколку не е доставена комплетната

документација од член 158-б став (3) од овој закон, односно побараните други податоци кои се во функција на дополнително појаснување на документацијата од член 158-б став (5) од овој закон.

(2) Министерството за култура и туризам донесува решение за одбивање на барањето за давање дозвола за колективно управување од член 158-б став (1) од овој закон, во согласност со Законот за општата управна постапка, доколку:

1) статутот, односно предлог-актот за распределба и правилата не се во согласност со овој закон и / или

2) оцени дека организацијата според доставената документација не може ефикасно и економично да врши колективно управување.

(3) Министерството за култура и туризам во секој случај ќе го одбие барањето за давање дозвола за колективно управување од член 158-б став (1) од овој закон и нема да издаде дозвола за колективно управување доколку е веќе издадена таква дозвола за ист вид права и за иста категорија носители.

(4) Решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член, може да се издадат и во форма на електронски документ кој се доставува на профилот на подносителот на барањето на Националниот портал за електронски услуги или во Една точка за услуги, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(5) Против решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Примена на други прописи

Член 158-ѓ

Постапката за издавање дозвола за колективно управување се спроведува во согласност со одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

ОДДЕЛ 6. Мерки за спроведување

Приговори

Член 158-е

(1) Организацијата е должна на нејзините членови, како и на организација за која врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, согласно овој закон, да им овозможи ефективна и навремена постапка по приговори, особено во поглед на дозволата за управување со предметите на заштита и престанувањето и повлекувањето на правата, условите за членство, прибирањето на надоместоците, издвојувањето и распределбата.

(2) Организацијата е должна да одговори во писмена форма на приговорите од нејзините членови, како и од организацијата за која врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, согласно овој закон, во рок од 45 дена од приемот на приговорот, при што е должна да го образложи одбивањето на приговорот.

Решавање спорови

Член 158-ж

Споровите помеѓу организацијата и корисниците, се решаваат во парнична постапка.

ОДДЕЛ 7. Надзор и контрола над работењето на организацијата

Субјекти кои остваруваат контрола и надзор

Член 158-з

(1) Надзорот и контролата на работењето на организацијата се остварува од страна на надлежните органи на организацијата, од страна на носителите, од страна на организациите за кои врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, како и од страна на надлежните државни органи.

(2) Надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон, над актите и работењето на организациите за колективно управување го врши Министерството за култура и туризам.

Надзор и контрола од органите на организацијата

Член 158-s

(1) Организацијата е должна најдоцна во рок од осум месеци по завршувањето на година, да донесе и објави на својата веб страница годишен извештај за транспарентност, кој што содржи и посебен извештај за издвојувањата од ставот (4) на овој член. Објавениот годишен извештај за транспарентност мора да биде достапен на јавноста на веб страницата на организацијата најмалку пет години од објавувањето.

(2) Годишниот извештај за транспарентност мора да ги содржи најмалку следниве податоци:

- 1) финансиски известувања што содржат биланс или изјава за имотот и обврските, сметка за приходите и расходите за пресметковната година и известување за паричните текови;
- 2) известување за активностите во календарската година;
- 3) податоци за одбивањата на барањата за издавање дозволи за користење во смисла на членот 144 став (2) од овој закон;
- 4) опис на управувачката структура на организацијата;
- 5) податоци за корисниците од кои организацијата прибира надоместоци согласно закон;
- 6) податоци за вкупниот износ на надоместоците во претходната година на лицата од членот 142 став (3) и членот 143 став (5) од овој закон, како и податоци за другите погодности што им се доделени;
- 7) финансиските податоци од ставот (3) на овој член; и
- 8) посебен извештај за издвојувањата од ставот (4) на овој член.

(3) Годишниот извештај за транспарентност ги содржи најмалку следниве финансиски податоци:

- 1) финансиски податоци за приходите од права според категорија на права и категорија на користење (на пример, емитување, интернет, јавно изведување), вклучувајќи ги податоците за приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права, како и за нивното користење (дали се распределени меѓу носителите или други организации или се користени на друг начин);
- 2) финансиски податоци за трошоците на управување и другите услуги што организацијата ги дава на носителите, со детален опис на најмалку следните ставки:
 - сите оперативни и финансиски трошоци распоредени по категории права, а онаму каде трошоците се посредни и не можат да се припишат на една или повеќе категории права, со образложение на методот за алокација на таквите посредни трошоци;
 - оперативни и финансиски трошоци распоредени по категории права, а онаму каде трошоците се посредни и не можат да се припишат на една или повеќе категории права, со образложение на методот за алокација на таквите посредни трошоци и тоа само во однос на управувањето со правата, вклучувајќи ги трошоците на управување издвоени или компензирани од приходите од права или приходот што произлегува од вложување на приходите од права согласно со членовите 154 став (4) и 155 од овој закон;
 - оперативни и финансиски трошоци во поглед на услугите, со исклучок на услугите на управување со правата, но вклучувајќи ги културните, образовни и други општествено корисни услуги;
 - средства за покривање на трошоците за работа на организацијата;
 - издвојувања од приходите од права распоредени по категории права и по видови користење, како и цели на издвојувањата, како што се трошоци за управување или трошоци за вршење културни, образовни и други општествено корисни услуги; и
 - трошоци за управување со правата и за други услуги што организацијата ги дава на носителите изразени како процент во однос на приходите од права во финансиската година, по категорија права, а онаму каде трошоците се посредни и не можат да се припишат на една или повеќе категории права, со образложение на методата за алокација на таквите посредни трошоци;

3) финансиски податоци за надоместоците што им припаѓаат на носителите, со детален опис на најмалку следните ставки:

- вкупниот износ распределен на носителите по категории права и по видови користење;
- вкупниот износ исплатен на носителите по категории права и по видови користење;
- зачестеноста на исплатите по категории права и по видови користење;
- вкупниот износ што е прибран, но не е распределен на носителите, по категории права и по видови користење, со назначување на финансиската година во која што е прибран;
- вкупниот износ што е распределен, но не е исплатен на носителите, по категории права и по видови користење, со назначување на финансиската година во која што е прибран;
- причини за задоцнување кога организација не извршила распределба и исплата во роковите од членот 157 став (3) од овој закон и
- вкупниот износ на нераспределени надоместоци со образложение за тоа како се искористени;

4) податоци за односите со други организации, со опис на најмалку следните ставки:

- износи примени од други организации и износи исплатени на други организации, по категории права, по видови користење и по организација;
- трошоци на управување и други издвојувања од приходите од права што им припаѓаат на други организации, по категории права, по видови користење и по организација;
- трошоци на управување и други издвојувања исплатени од други организации, по категории права, по видови користење и по организација; и
- износи исплатени непосредно на носителите кои се членови на други организации, по категории права, по видови користење и по организација.

(4) Во посебниот извештај за издвојувањата за културни, образовни и други општествено корисни цели, организацијата ги објавува следните податоци:

1) износи издвоени за културни, образовни и други општествено корисни услуги во финансиската година, по вид на цел и за секој вид на цел по категории права и по видови користење;

2) образложение за користењето на овие износи по вид на цел, вклучувајќи ги и трошоците за управување со износите издвоени за културни, образовни и други општествено корисни услуги, како и на одделните износи користени за културни, образовни и други општествено корисни услуги; и

3) износи од членот 156 став (2) од овој закон и образложение за нивното користење по вид активности.

(5) Сметководствените податоци вклучени во годишниот извештај за транспарентност мора да бидат ревидирани од страна на еден или повеќе овластени ревизори. Ревизорскиот извештај се објавува во целост во годишниот извештај за транспарентност. Сметководствените податоци ги вклучуваат и финансиските известувања од ставот (2) точка 1) од овој член, финансиските податоци од ставот (2) точки 7) и 8) на овој член, како и финансиските податоци од ставот (3) на овој член.

(6) Надлежните органи на организацијата, во согласност со статутот, од управниот одбор можат да побараат:

1) информации за работата на организацијата, примената на актите и спроведувањето на договорите; и

2) предлози за финансискиот план и трошоците за работење за наредната година.

(7) Одредбите од ставовите (1), (4) и (6) на овој член, не влијаат на обврските на организацијата во поглед на други финансиски извештаи и ревизии согласно закон.

Надзор и контрола од носителите

Член 158-и

(1) Организацијата е должна најмалку еднаш годишно на секој носител на кој распределила надоместоци или извршила исплата во периодот на кој што податоците се однесуваат, да му овозможи увид најмалку во следните податоци:

1) сите податоци што носителот ги дал на организацијата за идентификација и пронаоѓање на носителот;

2) надоместоците распределени на носителот;

- 3) сите износи исплатени од организацијата на носителот, по категории права и по видови користење;
 - 4) периодот во кој што настанало користењето за кое што организацијата извршила распределба и исплата на надоместоците, освен кога од оправдани причини што се однесуваат на доставувањето податоци од страна на корисниците ја спречиле организацијата ова да го стори;
 - 5) издвојувања направени за трошоци на колективно управување и други издвојувања и
 - 6) сите износи распределени за било кој период што не се исплатени.
- (2) Кога организацијата за свои членови има субјекти кои се должни да вршат понатамошна исплата на надоместоци на носителите, таа е должна на овие субјекти да им ги даде податоците од ставот (1) на овој член, доколку субјектите со истите не располагаат. Овие субјекти се должни најмалку еднаш годишно да ги направат достапни податоците од ставот (1) на овој член, на секој носител на кој распределите надоместоци или извршиле исплата во периодот на кој што податоците се однесуваат.
- (3) Секој носител може, во рок определен со статутот, да оствари увид во годишниот извештај за транспарентност и извештаите на надзорниот одбор.
- (4) Најмалку една десеттина од сите носители може да побараат, на свој трошок, еден или повеќе надворешни независни стручни лица кои поседуваат соодветна лиценца, да го прегледаат работењето на организацијата и во рок од 60 дена сметано од денот на доставување на барањето да дадат стручно мислење, кое што се доставува и до Министерството за култура и туризам.
- (5) Организацијата е должна, на образложено барање од страна на носителот, во рок од 30 дена и во електронски облик, да му ги направи достапни следните податоци:
- 1) предмети на заштита за кои што ги управува правата, права што ги управува непосредно или согласно договор за застапување;
 - 2) кога поради обемот на делување на организацијата не можат да се определат предметите на заштита, се доставуваат податоци за видовите предмети на заштита за кои што ги управува правата, за права што ги управува, како и за териториите што ги покрива;
- и
- 3) прибрани и распределени средства од користењето за предметите на заштита на носителот.

Надзор и контрола од организациите за кои врши управување на предметите на заштита
врз основа на договор за застапување

Член 158-ј

- (1) Организацијата е должна најмалку еднаш годишно и во електронски облик на секоја организација за која врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, за периодот на кој што податоците се однесуваат, да ги направи достапни најмалку следните податоци:
- 1) приходи од права распределени на организацијата за која врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, износите што се платени по категории права и по видови користење, како и сите приходи од права распределени за било кој период што не се исплатени;
 - 2) издвојувања направени за трошоци на управување;
 - 3) издвојувања за други цели, освен оние за трошоци на управување, направени согласно членот 156 од овој закон;
 - 4) податоци за издадени дозволи и за одбиени барања за дозволи за користење за предметите на заштита, покриени со договорот за застапување; и
 - 5) одлуки донесени од собранието на членови, доколку се однесуваат на управувањето на предметите на заштита покриени со договорот за застапување.
- (2) Организацијата е должна, на образложено барање од страна на организацијата за која врши управување на предметите на заштита врз основа на договор за застапување, во рок од 15 дена од денот на доставување на барањето и во електронски облик, да ги направи достапни најмалку податоците од членот 158-и став (5) точките 1) и 2) од овој закон.

Надзор и контрола од корисниците

Член 158-к

Организацијата е должна, на образложено барање од страна на корисникот, во рок од 15 дена од денот на доставување на барањето и во електронски облик, да му ги направи достапни податоците од членот 158-и став (5) точките 1) и 2) од овој закон.

Надзор и контрола од Министерството за култура и туризам

Член 158-л

(1) Министерството за култура и туризам може, во секое време, од организацијата да бара информации, податоци или извештаи за вршењето на работите определени со овој закон, како и да врши увид во актите, годишниот извештај за транспарентност, финансиската и другата документација.

(2) Организацијата е должна да го известува Министерството за култура и туризам за започнување и престанување на функциите на органите на организацијата и претставниците или застапниците на органите, за склучување општи и поединечни договори за користење на правата, за склучување договори со соодветни странски организации, за изменување и дополнувања на статутот, како и за други слични прашања.

(3) За донесување, изменување и дополнување на статутот, организацијата доставува до Министерството за култура и туризам барање за добивање на согласност во рок од 15 дена од денот на донесувањето, изменувањето и дополнувањето на статутот. Министерството за култура и туризам ја дава согласноста во рок од 30 дена од денот на доставување на барањето.

(4) Доколку Министерството за култура и туризам не се произнесе во рокот од ставот (3) на овој член се смета дека согласноста е дадена.

(5) Министерството за култура и туризам спроведува надзор и врши контрола и на образложено известување од членовите на организацијата, носителите, корисниците, субјектите кои вршат колективно управување и други заинтересирани лица.

(6) Организацијата е должна за секоја календарска година во која се вршела распределба на надоместоците, во рок од шест месеци по завршувањето на календарската година да достави годишен финансиски извештај до Владата на Република Северна Македонија.

Обврски на организацијата

Член 158-љ

(1) При вршењето на надзорот од членот 158-л од овој закон, организацијата е должна на Министерството за култура и туризам да му овозможи пристап до просториите и опремата, општите и поединечните акти и договори, целокупната финансиска документација, деловните книги, сметководствените документи и друга документација од која било форма и на кој било формат.

(2) При вршењето на надзорот од ставот (1) на овој член, не смее да биде повредена тајноста на личните податоци на авторите, односно носителите на сродните права содржани во документацијата од ставот (1) на овој член.

Мерки по основ на надзор

Член 158-м

(1) Доколку во спроведувањето на надзорот над актите и работењето на организацијата Министерството за култура и туризам оцени дека актите или работењето не се во согласност со овој закон, со дозволата за колективно управување, односно со статутот или актите на организацијата, Министерството за култура и туризам ќе состави записник за спроведениот надзор во кој определува рок од најмалку 30 дена, но не повеќе од шест месеци за отстранување на утврдените неправилности, од денот на доставување на известување до организацијата. Доколку во зададениот рок не се отстранат констатираните неправилности, Министерството за култура и туризам цени дали се исполнети условите за одземање на дозволата за колективно управување врз основа на што донесува решение за одземање на дозволата.

(2) Против решението за одземање на дозволата од ставот (1) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Јавност во работата

Член 158-н

Организацијата е должна на својата веб-страница да ги објавува и редовно да ги ажурира најмалку следниве податоци:

- 1) статут и општи акти на организацијата;
- 2) услови за членство, услови за откажување на членство и услови за откажување на овластување за управување со правата;
- 3) податоците за бројноста на членството;
- 4) категориите на корисниците на предмети на заштита кои се должни да плаќаат надоместок на организацијата;
- 5) дозволи за користење;
- 6) тарифата, вклучувајќи ги евентуалните попусти;
- 7) органите на организацијата и членовите;
- 8) правила за распределба на надоместоците што им припаѓаат на носителите;
- 9) правила за издвојувања за покривање на трошоци на управување;
- 10) правила за издвојувања од приходите од права и од приходот што произлегува од вложувањето на приходите од права, освен во поглед на трошоците на управување, вклучувајќи ги оние за културни, образовни и други општествено корисни услуги и другите соодветни издвојувања;
- 11) склучените општи и поединечни договори;
- 12) договори склучени со странски организации;
- 13) листа на склучени спогодби за застапување и називи на организациите со кои што се склучени;
- 14) правила за користење на нераспределените надоместоци;
- 15) годишен извештај за транспарентност, вклучувајќи го и посебниот извештај за издвојувања од членот 158-с став (4) од овој закон;
- 16) податоци за десет најкористени авторски дела, односно предмети на сродни права во тековната година;
- 17) наодот од ревизорски извештаи согласно статут и овој закон и
- 18) постапка по приговори и начин на решавање спорови.“

Член 11

Во членот 181 зборовите „Министерството за култура“ се заменуваат со зборовите „Министерството за култура и туризам“.

Член 12

Во Делот 6, во насловот пред членот 182, зборовите „И МЕРКИ“ се бришат.

Член 13

Насловот пред членот 182 и членот 182 се менуваат и гласат:

„Глоба за правно и физичко лице

Член 182

(1) Глоба во износ од 500 евра до 3000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое:

- на недостоен начин го користи народното творештво и не го наведува изворот и потеклото (член 53 став (2)),
- не ја известува организацијата за рокот, определениот облик и другите околности од користењето и не доставува информации, документи и соодветни податоци соодветни на видот на користењето, не извршува соодветни уплати на надоместоци во соодветен износ од користењето на соодветната организација за колективно управување во пропишани рокови (член 145 ставови (1), (2), (3), (4), (5), и (6)),
- не и овозможи на организацијата увид во документацијата (член 146 став (2)),

- без одлагање не ја известува соодветната организација за колективно управување за секоја промена на околностите на користењето или за негово престанување (член 145 став (9)) и

- не овозможи пристап и користење на делото преку отстранување на технолошките мерки или други средства на лице кое има законски пристап во случај на исклучоци и ограничувања на правото, определени во Главата втора дел 4 од овој закон (член 164).

(2) Глоба во износ од 250 до 500 евра, во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член, на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичкото лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.“

Член 14

Насловите пред членовите и членовите 183 и 183–а се бришат.

Член 15

Членот 184 се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 300 до 1000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на организацијата ако:

- најмалку еднаш годишно не врши исплата на надоместоците (член 157 став (9)).

(2) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член, на одговорното лице во организацијата.“

Член 16

Членот 185 се менува и гласи:

„(1) Глоба во износ од 250 до 400 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на организацијата, ако:“.

- не обезбеди независен ревизорски извештај (член 158 с став (5)),

- не достави годишен финансиски извештај до Владата на Република Северна Македонија (член 158-л став (5) и

- на својата веб страница не ги објави податоците и актите од членот 157 од овој закон (член 157).

(2) Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.“

Член 17

Членот 185 –а се менува и гласи:

Член 185-а

За прекршоците од членовите 182, 184 и 185 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.“

Член 18

Насловите пред членовите и членовите 186, 187 и 187-а се бришат.

Член 19

Во членот 195-а зборовите „Министерството за култура“ се заменуваат со зборовите „Министерството за култура и туризам“.

Член 20

Низ целиот текст на Законот, зборовите „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите „Република Северна Македонија“.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 21

(1) Одредбите од овој закон што се однесуваат на делата-сирачиња и на рокот на заштита на сродните права, се применуваат на авторските дела и на предметите на сродни права што уживаат правна заштита со авторското право и сродните права до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Со одредбите од овој закон, што се однесуваат на делата-сирачиња не се засегаат правните работи преземени до денот на влегување во сила на овој закон.

Член 22

Одредбите од член 4 од овој закон, со кој се додава нов член 54-г, ќе отпочнат да се применуваат со пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската унија.

Член 23

(1) Организациите за колективно управување со авторското право и сродните права кои имаат дозвола за колективно управување и согласност на општите акти за прибирање на надоместоците, како и на организациите за колективно управување со авторското право и сродните права, на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон, им се издадени дозволи за колективно управување, а не им се издадени согласности на општите акти за прибирање на надоместоците, согласно Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), ќе продолжат со работа според одредбите од Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), до добивање дозвола за колективно управување според одредбите од овој закон, но најдоцна една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) На организациите за колективно управување со авторското право и сродните права од став (1) на овој член, кои добиле согласност на општите акти за прибирање на надоместоците (Тарифи), согласно Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), постојните општи акти за прибирање на надоместоците (Тарифи) продолжуваат да се применуваат до добивањето на согласност на општите акти за прибирање на надоместоците (Тарифи), согласно одредбите од овој закон, но најдоцна седум месеци сметано од рокот од став (1) на овој член.

Член 24

(1) Комисијата за посредување во авторското право и сродните права ќе се формира во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Комисијата за посредување во авторското право и сродните права именувана согласно со Законот за авторското право и сродните права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/10, 51/11, 147/13, 154/15 и 27/16), продолжува со работа до формирањето на Комисијата за посредување во авторското право и сродните од став (1) на овој член.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ

Со предложените измени и дополнувања на Законот за авторското право и сродните права се врши усогласување со Директивата 2014/26/ЕС за колективно управување со авторското право и сродните права и мулти-територијално лиценцирање на музички дела за користење преку интернет, се утврдуваат дефиниции за колективното управување, а особено за организациите за колективно управување на правата – како субјекти основани или под контрола на носителите на правата и со непрофитна цел. Со Законот се пропишуваат и се дефинира значењето на сите поими кои се релевантни за остварувањето на правата.

Со измените се врши усогласување и со Директивата 2011/77/ЕУ за изменување на Директивата 2006/116/ЕУ за времетраењето на заштитата на авторското право и сродните права, во однос на заштитата на коавторите на музички дела со текст, како и на времетраењето на заштитата на изведувачите и фонограмските продуценти на снимени музички изведби, односно фонограми од 50 на 70 години, како и соодветно имплементирање на одредбите од Директивата 2012/28/ЕУ за дозволено користење на делата сирачиња.

Со измените се врши усогласување и со Договорот од Маракеш за олеснување на пристапот до објавени дела за лицата кои се слепи, имаат оштетен вид или на друг начин оневозможени да користат печатени материјали. Имено, на Втората Ревизија на трговската политика на Република Северна Македонија од 15-17 јули 2019 во Женева, САД поставија прашање како законот го дефинира лицето со посебни потреби (инвалидност), односно дали е ограничено на оние кои се слепи, со оштетен вид, ограничени за користење печатени медиуми или со телесна попреченост што ги спречува да држат и ракуваат со книги, или се прошируваат на други видови на посебни потреби.

Дефиницијата е соодветно вградена во предложените измени на Законот, во одредбите во насока на усогласување со Договорот од Маракеш за олеснување на пристапот до објавени дела за лицата кои се слепи, имаат оштетен вид или на друг начин оневозможени да користат печатени материјали.

Со правилата за членство од Директивата 2014/26/ЕС се определува дека истите треба да се засновани на објективни, транспарентни и недискриминаторни критериуми.

За разлика од постојниот Закон, со измените се предлага тарифата да се донесува преку јавна расправа и во процес на преговарање. Со предложените измени Владата на Република Северна Македонија повеќе нема надлежност да дава согласност на тарифата на организацијата за колективно управување. Организацијата е должна, пред донесување на тарифата, со објавување јавен повик, да побара мислења, коментари и предлози од корисниците, од соодветните здруженија на корисници и од нивните комори. Јавниот повик се објавува во средствата за јавно информирање и на веб страницата на организацијата и трае еден месец од денот на објавувањето. Доколку корисниците, од соодветните здруженија на корисници и од нивните комори за времетраењето на јавниот повик не достават свои мислења, коментари и предлози до организацијата, ќе се смета дека не се противат на предлог-тарифата. Организацијата е должна внимателно да ги разгледа доставените мислења, коментари и предлози и, по однос на истите, да организира јавна расправа во рок од 15 дена од денот на истекот на јавниот повик. Доколку организацијата не ги прифати, целосно или делумно, предлозите за време на јавната расправа или во рок од 15 дена од денот на одржување на јавната расправа, Предлог-тарифата со предлозите од корисниците за кои меѓу организацијата и корисниците не е постигната согласност се

доставува до Комисијата за посредување, која во рок од најмногу 60 дена од денот на доставувањето на Предлог-тарифата, до организацијата за колективно управување и до корисниците доставува мислење по предметот на несогласувањето. Организацијата во рок од 15 дена од денот на доставувањето на мислењето ја донесува Тарифата и истата ја објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“. Доколку организацијата ја донесе и објави тарифата во „Службен весник на Република Северна Македонија“ без вградено мислење, корисниците кои се засегнати, имаат право да го оспорат делот од тарифата кој е предмет на несогласување со поведување парнична постапка пред редовен суд. Постапката е итна.

Со измените на Законот се врши изменување на постојните одредби за издавање на две или повеќе дозволи за колективно управување за ист вид права кои се покажа дека се целосно неприменливи и кои доведоа до хаотичен начин на колективното управување и заштитата на правата.

Со овие измени на Законот за авторското право и сродните права, критериумите за определување на висината на надоместоците за користење на авторските дела, односно предметите на сродните права, се усогласуваат целосно со Директивата 2014/26/ЕС. Со оваа Директива исто така целосно се хармонизираат и одредбите кои се однесуваат на прибирање на приходи од права.

Имено, при определување на висината на надоместоците, по правило, се поаѓа од економската вредност на користењето на делата.

Заради ефикасно колективно остварување на правата, е неопходно, основите за определување на надоместоците за користење на авторските дела и предметите на сродните права, да бидат издржани и прецизни и да кореспондираат со реалните економски состојби во Република Северна Македонија.

Со измените се предвидуваат рокови за распределбата на надоместоците, односно приходите од правата, рокови за нивната исплата, за идентификација на неидентификувани носители или дела, односно предмети на сродните права, како и начинот и рокови за користење на нераспределените надоместоци. На јасен и прецизен начин се уредуваат правилата за прибирање и распределба на надоместоци на организациите кои за тоа ја овластиле соодветната организација за колективно управување.

За разлика од постојниот Закон, се воведуваат можности за посебни издвојувања од приходи од права за вложувања во банки и банкарски депозити со особено внимание за евентуални ризици и можности за издвојувања на приходи од права во посебни фондови за културни, образовни и други општествено корисни цели.

Со измените на Законот, се воведува собрание на членови, како и управен орган составен од едно или повеќе лица, а надзорниот одбор добива зголемени овластувања. На овој начин се овозможува поголема транспарентност, отчетност и добро управување на организациите за колективно управување кое ќе биде целосно усогласено со Директивата 2014/26/ЕС.

Согласно Директивата 2014/26/ЕС, се уредуваат прашањата во врска со надзорот и контролата од страна на органите на организацијата и носителите на правата, економската оправданост за ефикасно и економично колективно управување со одредени права и се допрецизираат и одредбите за транспарентност и јавност во работата.

Со измените и дополнувањата на ЗАПСП не се врши хармонизација со Директивата 2014/26/ЕС во делот за издавање одобренија за повеќе државни подрачја за правата на користење на интернет на музички дела во внатрешниот пазар, со цел да не се врши прерано регулирање на односи, коишто се во моментов обврска и чија примена се однесува на земјите членки на Европската Унија а за кои, особено од технички аспект, е потребно подолго време за воспоставување, односно, понатамошните искуства од земјите на ЕУ би можеле да дадат свој придонес во нивното понатамошно регулирање во Република Северна Македонија.

Поддршка за измена на Законот за авторското право и сродните права, како и детални насоки на текстот на Законот, дадоа и еминентни европски експерти во нивниот извештај во рамките на Твининг проектот на ЕУ „Зајакнување на спроведувањето на правата од

интелектуална сопственост“, кои беа појдовна основа за подготовка на усогласувањето на законот со ЕУ Директивата за колективно управување со авторското право и сродните права.

На овој текст свои забелешки и корекции доставија и членови на посебна работна група од домашни експерти.

Во март 2021 година се одржа експертска мисија и работилница на Инструментот за техничка помош и размена на информации на Европската комисија – ТАИЕКС, посветени на измените и дополнувањата на Законот за авторското право и сродните права, под водство на европскиот експерт Михали Фичор, член на Унгарскиот совет за авторско право и претседавач на Алијансата за авторско право на Централна и Источна Европа во Унгарија.

Во април 2022 година се одржа Јавна дебата по Предлог-законот на која присуствуваа претставници од организациите за колективното управување со авторското право и сродните права, од корисниците и нивните комори, од кабелските оператори, од Сојузот на слепите на РСМ и од НУБ „Свети Климент Охридски“. Покрај прашањата поврзани со трите европски директиви (Директивата за колективно управување со авторското право и сродните права и мултитериторијално лиценцирање на музички дела за користење преку интернет, Директивата за изменување на Директивата за времетраењето на заштитата на авторското право и сродните права, Директивата за дозволено користење на делата сираци), беа допрецизирани и одредбите за имплементација на Договорот од Маракеш . Дел од предлозите и забелешките изнесени на дебатата беа земени предвид и беа вградени во текстот на Предлогот на законот.

Со Предлогот на законот се врши и усогласување на Законот, со Законот на прекршоците, од аспект на утврдување на распон на износ на висината на глобите кои се изрекуваат на физички, правни лица и одговорни лица во правните лица за прекршоците утврдени со овој закон.

Со Предлогот на закон се врши и негово усогласување со Регулативата (ЕУ) БР. 910/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 23 јули 2014 година за електронска идентификација и доверливи услуги за електронски трансакции на внатрешниот пазар и за укинување на Директива 1999/93/EЗ (eIDAS), со што воедно се врши и усогласување на Законот за авторското право и сродните права со Законот за електронско управување и електронски услуги и Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услугизаради дигитализација на процесите поврзани со постапките утврдени со закон.

Со Предлогот на закон се врши и терминолошко усогласување на називите на државните органи согласно со Законот за изменување и дополнување на Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 121/24).

Со Предлогот на закон се врши усогласување со Амандман XXXIII на Уставот на Република Македонија и Уставниот закон за спроведување на амандманите од XXXIII до XXXVI („Службен весник на Република Македонија“ бр. 06/19).

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата содржани во Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права се меѓусебно поврзани со решенијата содржани во Законот за авторското право и сродните права.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со донесувањето на законот ќе се придонесе кон унапредување на остварувањето и заштитата на авторското право и сродните права во Република Северна Македонија преку востановување на правен систем и практики кои се компатибилни со земјите-членки на Европската Унија.

ТЕКСТ НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ ШТО СЕ ИЗМЕНУВААТ, ОДНОСНО ДОПОЛНУВААТ

Презумција на авторство

Член 18

(1) Како автор се смета лице чие име, псевдоним, код или друг знак, на вообичаен начин е означен на делото, односно неговите примероци или е наведен при објавувањето на делото, додека не се докаже спротивното, во согласност со овој закон.

(2) Во случај кога авторот не е познат, ниту пак може тој да се определи според одредбите од ставот (1) на овој член, авторското право го остварува лицето кое законски го објавило авторското дело.

(3) Одредбата од ставот (2) на овој член престанува да се применува кога идентитетот на авторот ќе биде утврден. Во тој случај, лицето од ставот (2) на овој член е должно имотната корист стекната од остварувањето на авторското право да му ја предаде на авторот, доколку со договор меѓу нив поинаку не е определено.

Користење без плаќање надоместок

Член 52

(1) Користењето авторско дело без плаќање надоместок се однесува на следниве случаи:

1) времено умножување авторско дело, кога умножувањето е од минлив или случаен карактер и/или е составен и суштински дел на технолошки процес, доколку умножувањето само за себе нема независно економско значење и чија единствена цел на умножувањето е да овозможи пренесување податоци во мрежа меѓу трети лица преку посредник или да овозможи законско користење на делото;

2) умножување што се врши од страна на јавни библиотеки, образовни институции или музеи и архиви заради остварување на нивната дејност и без непосредна или посредна економска или комерцијална цел;

3) снимање авторско дело од страна на радио-телевизиска организација што има дозвола за емитување на делото, доколку го сними со сопствени средства и за сопствени потреби и под услов да го избрише во рокот во кој ја има дозволата за емитување. Доколку снимката има посебна документарна вредност може да биде предадена и сочувана во јавен архив;

4) користење дела заради илустрирање во образовни или научни истражувања до степен оправдан со некомерцијалната цел што треба да се постигне, под услов да се наведе името на авторот и изворот, освен доколку тоа не е возможно;

5) користење авторски дела за потребите на лица со посебни потреби на начин кој е непосредно поврзан со посебната потреба, до степен што таа го бара и без комерцијална цел;

6) умножување и јавно соопштување написи, статии и други слични дела за актуелни стопански, политички, религиозни и други слични теми, заради известување на јавноста, до степен оправдан со целта, освен ако тоа не е посебно забрането од страна на авторот под услов да се наведе името на авторот и изворот, освен доколку тоа не е возможно;

7) користење делови на авторски дела (цитати), во научни истражувања, за настава, критика, полемика или преглед, во обем и до степен потребен за конкретната намена и под услов да се наведе името на авторот и изворот, освен доколку тоа не е возможно;

8) користење дела за целите на јавната безбедност или во судска, парламентарна или административна постапка;

9) користење политички говори, како и извадоци од јавни предавања и слични дела до степен оправдан со информативната намена, под услов да се наведе името на авторот и изворот, освен доколку тоа не е возможно;

10) користење дела за време на верски обреди или други службени одбележувања организирани од органите на државната власт и единиците на локалната самоуправа;

- 11) користење архитектонски и вајарски дела трајно сместени на јавни места (улицы, плоштади, паркови и слично);
 - 12) користење дела од областа на ликовната и применетата уметност, архитектурата, индустрискиот дизајн и фотографските дела изложени на јавни изложби или на аукција од страна на организаторот, на плакати или каталози изработени без комерцијални цели до степен неопходен за промовирање на настанот;
 - 13) преработка на дело во пародија, карикатура или пастиш, под услов преработката да не создава забуна во однос на оригиналот на делото и авторството и ако преработката е во рамките на дозволеното користење на делото;
 - 14) умножување авторско дело на носач на тон и слика, јавно соопштување на делото од тој носач, како и јавно соопштување на делото што се емитува, во продавници, на саеми и други места каде што се демонстрира работата на апарати за снимање, умножување и пренесување на тон и слика, во мерка што е неопходна за демонстрирање на работата на апаратите. Записите/снимките создадени по оваа основа веднаш се бришат;
 - 15) случајно (споредно) вклучување авторско дело во друг материјал;
 - 16) користење цртежи или проекти на архитектонски објект заради негова реконструкција и
 - 17) јавно соопштување и ставање на располагање на јавноста на авторско дело заради истражување или лично усовршување на определени места во јавни научни, културни, образовни и други установи од сличен карактер, доколку делото не може да се купи, или за негово користење не е потребна дозвола, а е дел од колекциите/фондот на установите.
- (2) Користењето база на податоци или нејзини примероци од страна на законскиот корисник е без плаќање надоместок, доколку е неопходно за пристап и вообичаено користење на нејзините составни содржини.
- (3) Јавно соопштување на наслов од напис, статија и друго слично дело за актуелни стопански, политички, религиозни и други слични теми, во електронска публикација преземена од друга електронска публикација или од друг извор заради известување на јавноста е без плаќање надоместок, освен ако тоа не е посебно забрането од страна на авторот, односно носителот на правото, под услов да се наведе изворот, како и името на авторот доколку тоа е возможно.

Сметање на рокови во случаи на коавторство

Член 56

- (1) Кога делото го реализирале повеќе автори (коавтори), рокот на траење од членот 55 став (1) на овој закон, се смета од смртта на авторот кој последен починал.
- (2) Во случај на коавторство на аудиовизуелно дело рокот на траење на заштитата се смета од смртта на последното живо лице: главниот режисер, авторот на сценариото, авторот на дијалозите и композиторот на музиката специјално создадена за користење во аудиовизуелно дело, независно дали со овој закон тоа лице се смета како автор на аудиовизуелното дело.

Траење на правата на изведувачите

Член 123

- (1) Материјалните изведувачки права траат 50 години од денот на изведбата. Доколку во тој период снимката од неговата изведба била прв пат издадена согласно со закон или јавно соопштена согласно со закон, правата на изведувачот траат 50 години, сметано од нејзиното прво издавање согласно со закон, односно јавно соопштување согласно со закон.
- (2) Моралните права од членот 103 на овој закон траат и по истекот на роковите за траење на изведувачките права утврдени со овој закон.
- Одредбата за остварување на моралните права од членот 61 на овој закон соодветно се применува на правата на изведувачите.

Траење на правата на произведувач на фонограми

Член 124

Правата на произведувачот на фонограми траат 50 години од денот на првото создавање на фонограмот. Доколку во тој период фонограмот бил прв пат издаден согласно со закон, правата на продуцентот траат 50 години сметано од издавањето.

Доколку во тој период фонограмот не бил издаден согласно со закон, туку бил јавно соопштен согласно со закон, правата на продуцентот траат 50 години од соопштувањето.

Индивидуално и колективно управување

Член 129

(1) Носителите на авторското право и на сродните права можат да ги остваруваат правата определени со овој закон индивидуално (одделно за секое авторско дело, односно предмет на сродно право), лично, односно преку застапник или колективно (заедно за повеќе дела или предмети на сродни права и за повеќе носители на правата) преку организација за колективно управување со правата, на начин и под услови определени со овој закон.

(2) Колективното управување со правата од ставот (1) на овој член опфаќа правни работи со корисниците на правата, прибирање надоместоци од користењето, нивна распределба и заштита на правата пред државни органи и други субјекти.

(3) Колективно се управуваат авторското право и сродните права само за објавени авторски дела и за објавени предмети на сродните права.

(4) Објавување снимки на изведби се смета објавување во смисла на ставот (3) од овој член.

(5) Во случај на колективно управување правата се пренесуваат неисклучиво.

Остварување на колективното управување

Член 130

(1) Колективното управување се остварува за права определени со овој закон во случаи кога не е можно индивидуално остварување на правата, поради карактерот на авторските дела, односно на предметите на сродните права и поради условите и начинот на нивно користење.

(2) Колективното управување може да се остварува и за исклучиви права што се остваруваат индивидуално, доколку со договор тоа право и е пренесено на организацијата за колективно управување од авторот односно носителот на правото.

(3) Авторот односно носителот на правото може со изјава за иземање (забрана) од колективно управување заверена кај нотар доставена до организацијата за колективно управување да забрани организацијата за колективно управување да го управува неговото право.

Права што колективно се управуваат

Член 131

Права што колективно се управуваат по правило се:

1) јавно соопштување не сценско музичко и не сценско книжевно дело;

2) право на авторот на надоместок од правото на наследство;

3) право на авторот на надоместок од јавна послуга;

4) право на надоместок на автор и изведувач за изнајмување фонограми или видеограми;

5) право на надоместок на изведувач за радиодифузно емитување и друго јавно соопштување на својата изведба што, сама по себе, е радиодифузна или е направена од снимка;

6) право на надоместок на изведувач и на произведувач на фонограми од единствениот надоместок од јавно соопштување на фонограми со изведби издадени за комерцијална цел;

7) право на надоместок на автор и издавач од умножување на хартија или на сличен носач на запис, по пат на фотокопирање или која било слична техника со слични ефекти, за приватно користење;

- 8) право на надоместок на автор, изведувач и произведувач на фонограмот од умножување на фонограм за приватно користење;
- 9) право на надоместок на автор, изведувач и произведувач на видеограмот (филмски продуцент) од умножување на видеограм за приватно користење и
- 10) право на кабелско реемитирање авторски дела и предмети на сродни права кое, како исклучиво право, задолжително се управува колективно, освен правото на емитирање од радио-телевизиска организација, независно дали се работи за нејзиното сопствено право или правото и е пренесено од друг носител на правата.

Организација за колективно управување

Член 132

- (1) Колективното управување со авторското право и сродните права може да врши правно лице основано од носители на правата (физички и /или правни лица) за колективно управување со правата кое работи во свое име, а за сметка на носителите на правата и врз основа на дозвола од Министерството за култура и туризам (во натамошниот текст: организација).
- (2) Организацијата работи со непрофитна цел врз принципите на рационалност и транспарентност и со почитување на правилата за конкуренција.
- (3) Организацијата може да биде основана за одредени видови права или за права што припаѓаат на одделни носители.
- (4) Вршењето определени административни, технички или помошни работи организацијата може да го довери на друго физичко или правно лице со пишан договор.

Обврски на организацијата

Член 133

Организацијата е должна да:

- 1) ги штити интересите на носителите на правата со кои управуваат преку следење на нивното користење во Република Македонија и во странство;
- 2) ги врши правните работи и односите на носителите на правата со корисниците и води постапки пред судовите и други органи заради заштита на авторското право и сродните права и слично;
- 3) донесува и објавува општи акти за прибирање и за распределба на надоместоци од користењето, во согласност со закон;
- 4) склучува договори со соодветни организации во странство;
- 5) неисклучиво пренесува право за користење авторски дела и предмети на сродни права со договор или на друг пишан начин;
- 6) ги прибира утврдените надоместоци од корисниците и врши нивна распределба на носителите на правата во согласност со закон и општите акти;
- 7) бара од корисниците информации и документи потребни за определување на висината на надоместокот за користење на правата;
- 8) врши контрола на користењето на авторските дела, односно предметите на сродните права;
- 9) обезбедува внатрешна контрола, отчетност и одговорност на органите и лицата за работите во нивна надлежност во согласност со закон и општите акти;
- 10) обезбедува и овозможува јавност на работењето (обезбедува пристап на носителите на правата до информациите за користење на правата, за прибраните средства и за распределбата);
- 11) обезбедува и овозможува увид во работењето и податоците од страна на носителите на правата, на начин, во обем и под услови определени со закон и општи акти на организацијата и
- 12) обезбедува и одржува просторни, кадровски и други услови определени со овој закон заради успешно остварување на работата.

Членови на организацијата

Член 134

- (1) Со правата определени со овој закон во организацијата управуваат и одлучуваат членовите на организацијата (носителите на правата), во согласност со овој и друг закон.
- (2) Организацијата што врши колективно управување од овој закон, ги управува правата на сите носители на правата за кои има добиено дозвола од Министерството за култура и туризам, во согласност со овој закон и статутот, односно договорот за основање.

Субјекти должни за доставување на известување, податоци и барање дозвола

Член 135

- (1) Корисникот во случаите од членот 137 точки 1, 3, 4, 5 и 8 на овој закон е должен најдоцна 15 дена пред денот на користењето на авторски дела и предмети на сродни права, да ја извести организацијата и да побара дозвола за користење, а во нареден рок, не подолг од 15 дена од денот на користењето, да и достави на организацијата целосни податоци за користените дела, односно предмети, за местото и времето на користењето и да изврши исплата на надоместоците за користењето.
- (2) Радио-телевизиските организации во случаите од членот 137 точки 3, 4 и 5 од овој закон, пред започнување со вршење на дејноста, односно емитување на програма која содржи авторски дела односно предмети на сродни права се должни да побараат дозвола од организацијата за колективно управување
- (3) Продавачот, односно галеристот, организаторот на јавната продажба, уметничката галерија или друг посредник што врши продажба на уметнички дела во смисла на членот 43 став (3) од овој закон и оригиналите (ракописите) на книжевни и музички дела од членот 44 на овој закон, е должен да и доставува на организацијата за колективно управување податоци за отуѓените дела, за сопственикот и посредникот, за договорите за продажба и за потврдите за оригиналноста на делата и за продажната цена во рок од 30 дена по извршеното продавање.
- (4) Проте и увозниците на апарати за тонско и визуелно снимање, на апарати за фотокопирање, на не снимени носачи на тон и на тон и слика, како и лица кои вршат услуги на фотокопирање се должни, на барање на организацијата за колективно управување да му доставуваат податоци за видот и бројот на продадените или увезените апарати и носачи на тон и на тон и слика, како и податоци за направените фотокопии во текот на определен месец.
- (5) Евидентирањето на емитуваните авторски дела и предмети на сродни права, радио-телевизиските организации го вршат на начин утврден во членот 135-а од овој закон.
- (6) По исклучок од став (5) на овој член, во случај кога системот за електронска евиденција не е инсталиран поради тоа што радио-телевизиската организација не го овозможила инсталирањето на системот, како и во случај на прекин на работата на системот за електронска евиденција кој не бил предизвикан од организацијата за колективно управување, радио-телевизиската организација е должна во рок од 30 дена од денот на прекилот на работа на системот за електронска евиденција до организацијата за колективно управување да ја достави во електронски облик дневната датотека на користени авторски дела односно предмети на сродни права емитувани на програмата на радио-телевизиската организација.
- (7) Со договор склучен меѓу организацијата за колективно управување и радио-телевизиската организација може да се утврди и друга форма, различна од формата утврдена во став (6) на овој член на доставување на податоци за емитувани авторски дела односно предмети на сродни права.
- (8) Во случајот од став (6) на овој член, во рок од најмногу 60 дена од денот на прекилот во работата на системот за електронска евиденција, организацијата за колективно управување може да побара и од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги да и ја достави дневната евиденција на емитуваната програма на радио-телевизиската организација во форма и на начин утврдени со прописите со кои се уредува вршењето на аудио и аудиовизуелните услуги.

(9) Корисникот е должен без одлагање да ја извести соодветната организација за секоја промена на околностите за јавно користење или за негово престанување, заради измени на условите на дозволата, односно повлекување на дозволата.

(10) Во случаи кога, во смисла на ставот (1) од овој член, организацијата не е известена, не и се доставени целосни податоци или не е добиена дозвола, на нејзино барање, надлежниот суд определува временна мерка - забрана за користењето.

(11) Кога вршењето определени услуги/дејности од членот 137 на овој закон (угостителска, сместувачка, транспортна, продажно-галериска, концертна, интерпретаторска, сценска/естрадна, радиодифузна и слично) е поврзано со користење право што колективно се управува, надлежниот орган за издавање дозвола/решение за вршење на дејноста, истата ќе ја издаде, доколку вршителот на дејноста претходно склучил договор со надлежна организација за колективно управување.

Систем за електронска евиденција

Член 135-а

„(1) Заради електронско евидентирање, обработка на податоци, следење и контрола над емитираните авторски дела, односно предмети на сродни права, организациите за колективно управување се должни да обезбедат и да инсталираат кај радио-телевизиските организации систем за електронско евидентирање на емитираните авторски дела, односно предмети на сродни права (во натамошниот текст: систем за електронска евиденција).

(2) Системот за електронска евиденција е интегрирано информациско-комуникациско решение со обезбеден степен на заштита преку кое се врши електронско евидентирање, обработка на податоци, следење и контрола над емитираните авторски дела односно предмети на сродни права.

(3) Радио-телевизиските организации се должни да обезбедат сопствен компатибилен систем со кој се овозможува приклучување на системот за електронска евиденција и да им овозможат на организациите за колективно управување инсталирање на системот за електронска евиденција.

(4) Организациите за колективно управување и радио-телевизиските организации кај кои е инсталиран системот за електронска евиденција се должни да го одржуваат во употреба системот за електронска евиденција.

(5) Взаемните права и обврски на организациите за колективно управување и радио-телевизиските организации во одржувањето во употреба на системот за електронска евиденција можат да се уредат и со меѓусебен договор, согласно овој закон.

(6) Системот за електронска евиденција обезбедува особено:

- идентификување на емитираните авторски дела односно предмети на сродни права во времето кога тие се емитираат на програмата на радио-телевизиската организација, со дозволено временско отстапување согласно актот од член 135-д став (2) од овој закон;

- записи од емитираните авторски дела односно предмети на сродни права;

- дневни, месечни и годишни извештаи и други периодични извештаи за емитираните авторски дела односно предмети на сродни права по одредени параметри (број на емитирања на авторското дело, односно предметот на сродно право, временски период на емитирање, времетраење на емитирање, идентификување на радио-телевизиските организации на кои е емитирано делото, дневен извештај за радио-телевизиските организации кои евидентирале податоци за емитирани авторски дела односно предмети на сродни права во системот за електронска евиденција);

- известување по електронски пат до лицето во организацијата за колективно управување и лицето во радио-телевизиската организација за прекилот во работата на системот за електронска евиденција; и

- чување на податоците од системот за електронска евиденција во рок од пет години од денот на нивното евидентирање.

Дозвола за употреба на системот за електронска евиденција

Член 135-б

- (1) Дозвола за употреба на системот за електронска евиденција, на барање на организацијата за колективно управување издава Министерството за информатичко општество и администрација по претходно мислење на Министерството за култура.
- (2) Доколку Министерството за култура издало дозволи за колективно управување на две или повеќе организации за колективно управување со ист или различен вид на права, кои вклучуваат и прибирање надоместоци од радиодифузно емитување на авторски дела и/или предмети на сродни права, организациите се должни во рок од 60 дена од денот на издавањето на последната дозвола за колективно управување, да склучат договор со кој ќе го регулираат начинот на заедничко обезбедување и инсталирање на системот за електронска евиденција.
- (3) Со договорот од став (2) на овој член се регулираат меѓусебните права и обврски на организациите, особено сразмерното учество на секоја организација во трошоците за обезбедување, инсталирање и одржување на системот за електронска евиденција, создавањето на заедничката датотека на податоци на авторски дела односно предмети на сродни права и други прашања поврзани со функционирањето на системот за електронска евиденција.
- (4) Организациите од ставот (2) на овој член се должни во рок од пет дена од денот на склучувањето на договорот од ставот (2) на овој член, договорот да го достават до Министерството за култура.
- (5) Доколку во рок од 60 дена од денот на издавањето на дозволата од ставот (2) на овој член, организациите не го склучат договорот од ставот (2) на овој член, Министерството за информатичко општество и администрација во соработка со Комисијата за посредување во авторското право и сродните права, на барање на Министерството за култура, во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето ќе даде мислење по предметот на несогласување на организациите.
- (6) Организациите од ставот (2) на овој член во рок од 30 дена од денот на доставување на мислењето од став (5) на овој член се должни да го склучат договорот од ставот (2) на овој член согласно мислењето на Министерството за информатичко општество и администрација.
- (7) Доколку организациите од ставот (2) на овој член не го склучат договорот од став (2) на овој член во рокот од ставот (6) на овој член, Министерството за култура во рок од 15 дена ќе донесе решение за одземање на дозволата на организациите од ставот (2) на овој член.
- (8) Во случај од став (2) на овој член, Министерството за информатичко општество и администрација по претходно мислење на Министерството за култура ќе издаде согласност за заедничка употреба на системот за електронска евиденција.
- (9) Барањето од став (1) на овој член се доставува согласно Законот за општата управна постапка.
- (10) Формата и содржината на образецот на барањето од став (1) на овој член ги пропишува министерот за култура.

Права и обврски на организацијата за колективно управување за одржување на системот за електронска евиденција

Член 135-в

- (1) Организациите за колективно управување се должни да назначат лице за следење на работата на системот за електронска евиденција.
- (2) Во случајот од член 135-б став (2) од овој закон, организациите за колективно управување заеднички го назначуваат лицето од став (1) на овој член.
- (3) Лицето од став (1) на овој член е должно да ја провери компатибилноста на системот на радио-телевизиската организација заради инсталирање на системот за електронска евиденција, да го инсталира системот за електронска евиденција кај радио-телевизиските организации, да го одржува во работа и да ја следи работата на системот за електронска евиденција.
- (4) Во случај на прекин на работата на системот за електронска евиденција лицето од став (1) на овој член е должно, веднаш да преземе мерки за отстранување на причините кои довеле до прекин на работата на системот.

(5) Доколку прекилот на работата на системот за електронска евиденција е предизвикан од пречки во работата на компјутерскиот систем во радио-телевизиската организација, лицето од став (1) на овој член е должно во рок од три часа од почетокот на прекилот на работата на системот на електронска евиденција по писмен пат, електронска пошта или телефонски да ја извести радио-телевизиската организација и да даде насоки за отстранување на пречките во работењето на системот и/или непосредно во просториите на радио-телевизиската организација да ги отстрани пречките во компјутерскиот систем. За преземените дејствија за отстранување на пречките во работата на системот за електронска евиденција лицето е должно да состави записник.

(6) Организациите за колективно управување се должни да им овозможат на авторите, односно носителите на сродните права увид во податоците од системот за електронска евиденција кои се однесуваат на нивните емитувани авторски дела односно предмети на сродни права.

(7) Организациите за колективно управување се должни да им овозможат на радио-телевизиските организации увид во податоците од системот за електронска евиденција кои се однесуваат на нивната емитувана програма во која се содржани авторски дела, односно предмети на сродни права.

(8) Увидот од ставовите (6) и (7) на овој член се овозможува преку посебна корисничка сметка со корисничко име и лозинка.

Права и обврски на радио-телевизиската организација за одржување на системот за електронска евиденција

Член 135-г

(1) Радио-телевизиската организација е должна да назначи лице за следење на работата на системот за електронска евиденција во радио-телевизиската организација.

(2) Лицето од став (1) на овој член е должно да ја следи работата на системот за електронска евиденција и да го одржува инсталираниот систем во радио-телевизиската организација во комуникација со системот за електронска евиденција во организацијата за колективно управување.

(3) Доколку лицето од став (1) на овој член утврди дека во радио-телевизиската организација системот за електронска евиденција не функционира е должно веднаш да преземе мерки за отстранување на пречките во работата на системот и да го извести лицето од член 135-в став (1) од овој закон.

(4) Лицето од став (1) на овој член е должно да постапи по насоките за отстранување на пречките во работа на компјутерскиот систем во радио-телевизиската организација дадени од лицето од член 135-в став (1) од овој закон и да му овозможи пристап до компјутерскиот систем на радио-телевизиската организација.

Надзор над работата на системот за електронска евиденција

Член 135-д

(1) Министерството за информатичко општество и администрација врши технички надзор над работата на системот за електронска евиденција согласно членовите 135-а, 135-б, 135-в и 135-г од овој закон.

(2) Описот и техничките карактеристики на системот за електронска евиденција, услугите кои ги обезбедува, мерките за обезбедување заштита, минималните технички услови кои треба да ги исполни радио-телевизиската организација заради обезбедување компатибилност со системот за електронска евиденција и другите прашања од важност за работата на системот ги пропишува министерот за култура, во согласност со министерот за информатичко општество и администрација.

Контрола на користењето

Член 136

(1) Организацијата има право да го контролира користењето на авторските дела и предметите на сродните права, за чие колективно управување со правата има дозвола.

(2) Корисниците на авторските дела и на предметите на сродните права се должни на организацијата да и даваат релевантни податоци за користењето, како и да овозможат увид во документацијата.

(3) Во вршењето на контролата од ставовите (1) и (2) на овој член, на барање на организацијата за колективно управување, надлежните органи на државната управа, локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи, независните регулаторни тела и организации кои вршат јавни овластувања согласно со закон се должни да даваат податоци и информации од значење за работата на организацијата.

Основи за определување надоместоци, корисници и крајни корисници

Член 137

(1) Надоместоците за користење на авторското дело, односно предметот на сродните права се определуваат според следниве основи:

1) кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права е нужно за вршење на дејноста на корисникот, односно приходот во дејноста зависи од нивно користење (јавно изведување на авторски дела и предмети на сродни права, без разлика на намената и просторот во кој се изведуваат како концертна, интерпретаторска, танцова дејност и други видови на користење, како ставање на располагање на јавноста на барање и слично), надоместокот за користење се определува, по правило, во процент од приходот којшто корисникот го остварува со користењето на авторското дело и/или предметот на сродните права;

2) кога со користењето од точката 1 на овој став надоместокот не е можно да се определи во процент од приходот, тогаш тој се определува во паричен износ што соодветствува на придонесот од користењето на авторските дела, односно предметот на сродните права во вршењето на дејноста;

3) кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права се врши од страна на радио-телевизиска организација во која е инсталиран системот за електронска евиденција, надоместокот за користење се определува во номинален износ кој се пресметува во зависност од траењето на емитувањето, односно користењето евиндентирано во системот за електронска евиденција;

4) кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права се врши од страна на радио-телевизиска организација во која не е инсталиран системот за електронска евиденција, надоместокот за користење се определува во процентот од приходот кој ги опфаќа средствата од радиодифузната такса и/или претплатата, рекламите, спонзорствата, дотациите и приходите од промет на програми. Како приход не се сметаат средствата од данокот на додадена вредност, средствата од кредити и камати на кредити;

5) Организацијата за колективно управување и радио-телевизиската организација во случајот од точката 3) на овој став на барање на радио-телевизиската организација со договор можат да утврдат надоместот за користење на авторско дело односно предмет на сродно право да се определи во процент од приход согласно точката 4) на овој став.

6) кога користењето на авторското дело односно предметот на сродните права се врши од страна на непрофитна радио-телевизиска организација, надоместот за користењето не се плаќа;

7) кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права се врши од страна на кабелските оператори надоместокот за користење по правило се определува по бројот на претплатници на операторот до кои е овозможена услугата за реемитување на радио и телевизиските програми;

8) кога со јавното користење на авторското дело, односно предметот на сродните права не се остварува приход (приредби, манифестации и слично), надоместокот се определува во процент од трошоците потребни за користење на авторското дело, односно предметот на сродните права, како што се надоместоците на авторите, односно на носителите на сродните права, трошоците за користење на просторот при користење на авторското дело, односно предметот на сродните права и други соодветни трошоци;

9) при определувањето на надоместоците од точките 1, 2, 3, 4, 5 и 8 на овој став се определува и најнискиот номинален (апсолутен) износ на надоместокот и

10) кога користењето на авторското дело, односно предметот на сродните права не е нужно за вршење на дејноста на корисникот, меѓутоа придонесува кон зголемување на пријатноста на крајните корисници на нивните услуги (сместувачки капацитети, хотели, изложбени простори, угостителски објекти, превозни средства и други слични дејности), надоместокот се определува во паушални износи и тоа за постојаните и за повремениите користења на авторското дело, односно предметот на сродните права.

11) По исклучок од точка 10 на овој став не се плаќа надомест за користење на авторското дело односно предметот на сродните права во:

-простории во кои занаетчиска дејност врши физичко лице-занаетчија регистриран во Регистарот на занаетчији,

-музеи, галерии, и други простории во кои се врши организирање и јавно изложување на оригинали или примероци на дела од ликовната и применетата уметност, оригинали на книжевни или музички дела и други уметнички предмети,

-одморалишта и планинарски домови,

-трговски и други производствени погони и

-превозни средства во јавен линиски превоз на патници и авто-такси превоз на патници.

(2) Корисник, во смисла на ставот (1) на овој член, е физичко или правно лице кое користи авторско дело и/или предмет на сродни права за вршење на дејност или занимање. Доколку повеќе корисници заеднички користат авторско дело, односно предмет на сродни права, обврските кон организацијата ги исполнуваат солидарно, доколку со претходен меѓусебен договор поинаку не се договориле.

(3) Како краен корисник на услугите на корисниците од ставот (1) на овој член, во смисла на овој закон, е физичко или правно лице кое како потрошувач занепосредна сопствена потрошувачка за цели што не се наменети за вршење на негово занимање или за други деловни дејности, користи услуги во кои се содржани авторски дела, односно предмети на сродни права.

(4) Организацијата нема право да бара наплата на надоместоци од лица кои се крајни корисници од ставот (3) на овој член. Договорите од членот 139 став (1) точки 1 и 2 од овој закон склучени спротивно на овој закон се ништовни.

Определување на висината на надоместоците

Член 138

При определување висината на надоместоците се земаат предвид:

1) правата, видовите и обемот на нивно користење;

2) бројноста на потенцијалните корисници;

3) категоријата и големината на просторот;

4) времетраењето и бројот на користењата;

5) разликата на цените во работењето на корисникот поради користењето на делата, односно предметите на сродните права;

6) структурата и природата на програмата (форматот на радиодифузниот сервис), согласно со издадената дозвола за вршење радиодифузна дејност (кај радиодифузно емитување);

7) религиозните, културните, општествените и социјалните интереси на корисниците и

8) интересите на младите и лицата со посебни потреби.

Акти за определување на надоместоците

Член 139

(1) Висината на надоместоците за користење, доколку со овој закон поинаку не е определено, се определуваат со:

1) општ договор меѓу организацијата и здруженијата на одделни категории корисници, односно нивните комори што го претставуваат мнозинството корисници (општ договор);

2) поединечен договор меѓу организацијата и поединечен корисник (поединечен договор) и

3) општ акт на организацијата за определување за висината на надоместоци за користење (во натамошниот текст: тарифата).

(2) За ист вид и обем на користење на авторските дела и предметите на сродните права од страна на субјекти со иста или сродна дејност, во општ договор, не може да се утврдуваат повисоки износи на надоместоци за користење од оние што се утврдени во тарифата, а со поединечниот договор, не може да се утврдуваат повисоки износи на надоместоци за користење од оние што се утврдени во општиот договор, односно тарифата.

(3) Договорите од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член задолжително содржат податоци за висината, условите за користење на авторските дела и предметите на сродни права, рокот и начинот на плаќање, околностите поради кои висината на определените надоместоци се зголемува или намалува, доколку таквото зголемување или намалување се предвидува.

(4) За ист вид и обем на користење на авторските дела и предмети на сродни права од страна на субјекти со иста или сродна дејност, во општ или поединечен договор од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член, не може да се утврдат различни износи на надоместоци за користење со кои се нарушува конкуренцијата на пазарот.

(5) Ниедна од договорните страни од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член не смее да одбие преговори за општ договор и поединечен договор. Одбивањето на преговорите од организацијата, како и неоправданото одолговлекување на преговорите со корисникот или со соодветните здруженија на корисници, односно со нивните комори, претставуваат основи за одземање на дозволата за колективно управување.

(6) Доколку корисникот и организацијата не склучат поединечен договор за условите и висината на надоместокот, корисникот е должен да плаќа надоместок според општиот договор, односно тарифата.

Јавен повик

Член 140

(1) Организацијата е должна пред донесување на тарифата од членот 139 став (1) точка 3 од овој закон, со објавување јавен повик да побара мислење од корисниците, односно од соодветните здруженија на корисници, односно нивните комори.

(2) Јавниот повик од ставот (1) на овој член се објавува во средствата за јавно информирање и на веб страницата на организацијата и трае 30 дена од денот на објавувањето. Јавниот повик го содржи текстот на предлог-тарифата. Доколку субјектите од ставот (1) на овој член за времетраењето на јавниот повик не достават свои писмени мислења до организацијата ќе се смета дека се согласни со предлог-тарифата.

(3) По истекот на рокот од јавниот повик од ставот (2) на овој член организацијата во рок од 15 дена утврдува предлог-тарифа и ја доставува на мислење до Комисијата за посредување во авторското право и сродните права (во натамошниот текст: Комисијата за посредување).

(4) Кон барањето за мислење од ставот (3) на овој член организацијата е должна да ги достави писмените мислења од корисниците со образложение за причините за нивното прифаќање, односно неприфаќање.

Донесување на тарифа

Член 140-а

(1) Комисијата за посредување во рок од 15 дена од денот на доставувањето на предлог-тарифата од членот 140 став (3) од овој закон до организацијата и до корисниците кои доставиле мислења по предлог-тарифата од членот 140 став (2) од овој закон, доставува мислење по предлог-тарифата.

(2) Мислењето од ставот (1) на овој член содржи оценка за тоа дали предлог тарифата на организацијата ги опфаќа правата за кои таа има дозвола, оценка за тоа дали надоместоците во предлог-тарифата се определени во согласност со одредбите на овој закон, оценка за висината на надоместоците, како и став по однос на предметот на несогласувањето по предлог-тарифата меѓу организацијата и корисниците.

(3) Организацијата е должна во рок од десет дена од денот на приемот на мислењето од ставот (1) на овој член да го усогласи текстот на предлог-тарифата со мислењето на Комисијата за посредување и усогласениот текст на предлог тарифата да го достави до Комисијата за посредување.

(4) Комисијата за посредување, во рок од десет дена од денот на доставувањето на предлог-тарифата од ставот (3) на овој член, предлог-тарифата со мислење од Комисијата за посредување по предлог-тарифата ја доставува до Владата на Република Македонија за добивање на согласност.

(5) Владата на Република Македонија донесува одлука за давање на согласност, односно одлука со која не се дава согласност на предлог-тарифата од ставот (4) на овој член.

(6) Тарифата за која Владата на Република Македонија донела одлука за давање на согласност, организацијата ја доставува за објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

(7) Доколку Владата на Република Македонија донесе одлука со која не дава согласност на предлог-тарифата од ставот (4) на овој член, Министерството за култура - во рок од 30 дена со решение на организацијата и ја одзема дозволата за колективно управување.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Комисија за посредување

Надлежност

Член 141

(1) Комисијата за посредување, покрај надлежностите утврдени во членовите 135-б став (5), 140 и 140-а на овој закон, посредува и при склучување договори за кабелско реемитување по барање на која било страна од договорањето, а може да посредува и при склучувањето договори за другите видови користење на авторски дела, односно предмети на сродно право, доколку и двете страни го побараат тоа.

(2) Комисијата за посредување во случаи од ставот (1) на овој член им помага на договорните страни за склучување договор и може да доставува предлози до страните.

(3) Предлозите од ставот (2) на овој член се сметаат за прифатени, доколку ниедна од договорните страни не изрази спротивставување на предлозите во рок од три месеци од приемот на предлозите.

(4) Предлозите и известувањето за спротивставување од ставовите (2) и (3) на овој член се доставуваат писмено, по препорачана пошта.

Состав и именување

Член 142

(1) Владата на Република Македонија ја именува Комисијата за посредување.

(2) Комисијата за посредување ја сочинуваат претседател и четири члена со мандат од четири години.

(3) Претседателот и членовите на Комисијата за посредување се именуваат од редот на истакнатите независни и непристрасни стручњаци од областа на авторското право и сродните права, економијата, заштитата на конкуренцијата и комуникациските услуги.

(4) Претседателот и членовите на Комисијата за посредување, пред именувањето, даваат писмена изјава дека не постои судир на интереси во врска со работата на Комисијата.

Работа

Член 143

(1) Комисијата за посредување работи на седница и одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број.

(2) Комисијата за посредување донесува деловник за работа.

(3) Комисијата за посредување може да покани на седницата да присуствуваат по еден овластен претставник од договорните страни и други стручни лица од соодветна област. Претставниците на договорните страни и поканетите стручњаци рамноправно учествуваат во работата на Комисијата, без право на глас.

(4) Административните и техничките работи на Комисијата за посредување ги врши Министерството за култура.

Општ акт за распределба

Член 144

- (1) Организацијата донесува општ акт за распределба на надоместоците во согласност со закон и статутот, односно со договорот за основање.
- (2) Распределбата на надоместоците од ставот (1) на овој член се врши согласно со евиденциите и податоците за користење на делата, односно предметите на сродните права, а паушално кога не е можно или предизвикува неразумни трошоци, според принципот на правичност.
- (3) Надоместоците од радиодифузно емитување на авторски дела и/или предмети на сродни права се распределуваат меѓу авторите, односно носителите на сродни права врз основа на податоците за исплата добиени од системот за електронска евиденција на емитувани авторски дела, односно предмети на сродни права од членот 135-а од овој закон.
- (4) Средствата на организацијата остварени од камати на вложени средства во банка и други приходи, во износ од 30% се распределуваат меѓу авторите односно носителите на сродните права, сразмерно на исплатата на надоместокот кои тие го оствариле согласно со податоците за користени дела од членот 135 став (1) од овој закон, а во износ од 70% се распределуваат меѓу авторите односно носителите на сродните права, во согласност со податоците за користени дела од системот за електронска евиденција, односно во согласност со податоците од член 135 ставови (6) и (7) од овој закон.
- (5) Средствата кои организацијата ги прибира од корисниците, а се пресметуваат во паушални износи и средствата кои организацијата ги прибира од кабелско реемитување авторски дела и предмети на сродни права, се распределуваат меѓу авторите односно носителите на сродните права сразмерно на исплатата на надоместокот кои тие го оствариле во согласност со податоците за користени дела од системот за електронска евиденција односно во согласност со податоците од член 135 ставови (6) и (7) од овој закон.
- (6) За покривање на вкупните трошоците за работа на организацијата може да се користат средства од прибраните надоместоци во износ определен во статутот, односно во договорот за основање, но не повеќе од 15%.
- (7) Поединечните пресметки и исплатите на надоместоците на авторите и носителите на сродните права се вршат најмалку еднаш годишно најдоцна до крајот на март во тековната за претходната година.
- (8) Општиот акт за распределба, по неговото донесување од надлежен орган на организацијата, се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Посебни случаи за распределба на надоместокот

Член 145

Меѓусебната распределба на единствените надоместоци определени со членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон се врши во следниов сооднос:

- 1) од надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на фонограми, односно видеограми согласно со овој закон, авторите примаат 40%, те 30%, а проте на фонограми, односно видеограми (филмските продуценти) 30 %;
- 2) надоместоците прибрани за умножување за приватно користење на хартија или сличен носач согласно со овој закон, се распределуваат меѓу авторите и издавачите во сооднос од по 50% и
- 3) надоместокот прибран од јавно соопштување на фонограм издаден за комерцијална цел, вклучително и радиодифузно емитување, согласно со овој закон, се распределува меѓу те и проте на фонограми во сооднос од по 50%.

Барање за издавање дозвола

Член 146

- (1) Дозвола за колективно управување се издава по барање на организацијата.
- (2) Барањето од ставот (1) на овој член се доставува согласно Законот за општата управна постапка.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од став (1) на овој член го пропишува министерот за култура.

(4) Кон барањето од ставот (1) на овој член организацијата приложува статут, односно договор за основање и друга документација определена со овој закон, а решението за упис во Централниот регистар на Република Македонија го обезбедува Министерството за култура по службена должност

(5) Одредбата од ставот (4) на овој член соодветно се применува и на организација од членот 149 став (3) на овој закон.

Содржина на статут, односно договор за основање на организацијата

Член 147

Статутот, односно договорот за основање, покрај елементите определени со друг закон, треба да содржи и одредби за остварување на обврските на организацијата утврдени со овој закон, а особено:

- 1) видови и обем на правата што се остваруваат;
- 2) органи на организацијата, нивна надлежност, отчетност, одговорност, начин на работа, избор и разрешување;
- 3) услови и начин за стекнување статус на член на организацијата;
- 4) начин и учество на членовите на организацијата во органите на организацијата и нивни права, должности и одговорности;
- 5) постапка за изземање (забрана) од колективно управување право од страна на носител на правото, освен во случаи кога носителот на правото не може да се откаже од тоа право, согласно со овој закон;
- 6) постапка за заштита на правата на членовите;
- 7) постапка за донесување општи акти;
- 8) начин на прибирање на надоместоците и начела за нивна распределба;
- 9) утврдување постапка и начела за склучување договори со соодветни организации во странство и начин на обезбедување размена на информации за колективното управување;
- 10) начин и услови за обезбедување внатрешна контрола и надзор врз работењето;
- 11) начин и услови на обезбедување јавност на работењето кон членовите, кон корисниците и кон пошироката јавност и
- 12) услови за престанок на организацијата и распределба на имотот.

Содржина на другата документација

Член 148

Другата документација треба да содржи:

- 1) очекуван и веројатен број на носители на права и обем на права кои организацијата за колективно управување ќе ги остварува, односно број на оние носители кои пристапиле кон организацијата и нивниот обем на права;
- 2) процена на економската оправданост за ефикасно и економично колективно управување со одредени права и
- 3) докази дека организацијата исполнува определени просторни, кадровски и други услови (соодветен деловен простор, опрема за прибирање и обработка на податоците за колективното управување и стручна оспособеност на кадри за колективно управување од најмалку еден дипломиран правник и дипломиран економист - за водење сметководство, преку своја стручна служба или со доверување на работите на трето лице).

Постапување по барање

Член 149

(1) Министерството за култура и туризам, во рок од 60 дена од денот на добивањето на барањето, донесува решение за давање дозвола или за одбивање на барањето. Против решението може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(2) За колективно управување на авторското право и сродните права од овој закон, за ист вид права, односно користење на правата, по правило, се издава дозвола на една организација.

(3) Доколку по исклучок од ставот (2) на овој член за ист вид на права се издадени дозволи за колективно управување на две или повеќе организации, организациите се должни во рок од 60 дена од денот на издавањето на последната дозвола за колективно управување, да склучат меѓусебен договор со кој ќе го регулираат начинот на кој заеднички ќе вршат колективно управување со правата.

(4) Организациите од ставот (3) на овој член се должни во рок од пет дена од денот на склучувањето на договорот од ставот (3) на овој член договорот да го достават до Министерството за култура и туризам.

(5) Доколку во рок од 60 дена од денот на издавањето на дозволата од ставот (3) на овој член организациите не склучат меѓусебен договор, Министерството за култура а предлог на Комисијата за посредување, во рок од 30 дена со решение ќе определи која организација се смета за овластена за прибирање на надоместоците за користење на авторски дела, односно предмети на сродни права и за нивна распределба, имајќи ја предвид документацијата од членот 148 од овој закон.

(6) Во случај на единствен надоместок, определен во членовите 46, 105, 111, 114 и 116 од овој закон, дозвола се издава на организација овластена од соодветните организации односно основана од соодветните носители на правата меѓу кои се врши распределбата на единствениот надоместок.

Почеток со работа

Член 150

(1) Решението за давање дозвола од членот 149 на овој закон се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и влегува во сила со денот на објавувањето.

(2) Општите акти на организацијата (Тарифата и актот за распределба на надоместоците) организацијата ги донесува и објавува во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на решението за давање дозвола согласно со ставот (1) на овој член.

(3) Организација која согласно со дозволата прибира надоместоци од радиодифузно емитување на авторски дела и/или предмети на сродни права е должна во рок од осум месеци од денот на влегувањето во сила на решението за давање дозвола согласно со ставот (1) на овој член да го обезбеди и да го инсталира кај радио-телевизиските организации системот за електронско евидентирање на емитувани авторски дела, односно предмети на сродни права од членот 135-а став (1) од овој закон, во постапка и на начин утврдени во член 135-б од овој закон.

(4) Организацијата почнува со работа најдоцна 30 дена од денот на објавувањето на актите од ставот (2) на овој член, односно во случај на организација која прибира надоместоци од радиодифузно емитување на авторски дела и/или предмети на сродни права во рок од 30 дена од денот на обезбедувањето и инсталирањето на системот за електронско евидентирање на емитувани авторски дела, односно предмети на сродни права од членот 135-а став (1) од овој закон.

(5) Не донесувањето на актите во рокот од ставот (2) на овој член, односно не обезбедувањето на системот за електронско евидентирање на емитувани авторски дела, односно предмети на сродни права од членот 135-а став (1) од овој закон во рокот од ставот (3) на овој член е основа за одземање на дозволата за колективното управување.

Основи за одбивање на барањето

Член 151

Министерството за култура донесува решение за одбивање на барањето доколку:

1) не е доставена комплетна документација определена со овој закон;

2) статутот, односно договорот за основање не е во согласност со овој закон и

3) оцени дека организацијата според доставената документација не исполнува услови за успешно вршење колективно управување.

Примена на други прописи

Член 152

Постапката за издавање дозвола се спроведува во согласност со одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Субјекти што остваруваат контрола и надзор

Член 153

(1) Контролата на работењето на организацијата се остварува од страна на надлежни органи на организацијата и од носителите на правата што ги управува организацијата.

(2) Надлежен државен орган за надзор над актите и работењето на организацијата во поглед на одредбите од овој закон е Министерството за култура.

Контрола од органи на организацијата

Член 154

(1) Организацијата е должна за секоја календарска година во која се вршела распределба на надоместоците, во рок од шест месеци по завршувањето на календарската година да:

1) обезбеди независен ревизорски извештај за финансиската состојба на организацијата и работењето во смисла на усогласеноста со овој закон, општите акти на организацијата и склучените договори од членот 139 став (1) точки 1 и 2 од овој закон и

2) достави годишен финансиски извештај до Владата на Република Македонија.

(2) Надлежните органи на организацијата во согласност со статутот, односно договорот за основање можат да побараат:

1) годишни извештаи од извршните и надзорните органи на организацијата за прибраните средства, нивната распределба, работата на организацијата и примената на актите за надоместоци и спроведување на договорите со корисниците и со соодветните странски здруженија и

2) предлози за финансискиот план и трошоците за работење за наредната година.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член не влијаат на обврските на организацијата спрема други финансиски извештаи и ревизии преземени врз основа на други прописи.

Контрола од носителите на правата

Член 155

(1) Секој носител на правата што ги управува организацијата може, во рок определен со статутот, односно со договорот за основање, да оствари увид во годишниот финансиски извештај и извештајот на надзорниот орган на организацијата и да побара писмен извештај за прибраните средства од користењето на неговите авторски дела, односно предмети на сродни права. Организацијата е должна таков извештај да му достави најдоцна во рок од осум дена од барањето.

(2) Најмалку една десеттина од носителите од ставот (1) на овој член може да побараат еден или повеќе надворешни независни стручни лица, да го прегледаат работењето на организацијата и да дадат стручно мислење, кое се доставува и до Министерството за култура.

Надзор од надлежен државен орган

Член 156

(1) Министерството за култура може, во секое време, од организацијата да бара информации или податоци или извештаи за вршењето на работите определени со овој закон, и да врши увид во актите, годишниот финансиски извештај, финансиска и друга документација.

(2) Организацијата е должна да го известува Министерството за култура за започнување и престанок на функциите на раководните лица и претставниците или застапниците на органите, за склучување општи договори за користење на правата, за склучување договори со соодветни странски организации, за изменување и дополнувања на статутот, односно договорот за основање, како и за други слични прашања.

(3) За изменување и дополнување на статутот, односно договорот за основање е потребна согласност од Министерството за култура. Доколку Министерството за култура не се произнесе во рок од 60 дена од денот на доставувањето на актите, се смета дека согласноста е дадена.

Обврски на организацијата

Член 156-а

(1) При вршењето на надзорот од членот 156 од овој закон, организацијата е должна на Министерството за култура да му овозможи пристап до просториите и опремата од членот 148 точка 3 од овој закон, општите и поединечните акти, целокупната финансиска документација, деловните книги, сметководствените документи и друга документација од која било форма и на кој било формат.

(2) При вршењето на надзорот од ставот (1) на овој член не смее да биде повредена тајноста на личните податоци на авторите, односно носителите на сродните права содржани во документацијата од ставот (1) на овој член.

Мерки по основ на надзор

Член 157

(1) Доколку во спроведувањето на надзорот над актите на организацијата Министерството за култура оцени дека општ или поединечен акт не е во согласност со овој закон, статутот, односно договорот за основање со решение ќе го запре од извршување и ќе поведе постапка пред надлежен суд за оцена на законитоста на актот.

(2) Доколку во спроведувањето на надзорот над работењето на организацијата Министерството за култура оцени дека работењето не е во согласност со овој закон, со дозволата, со статутот, односно со договорот за основање или општите акти за прибирање и распределба на надоместоците, Министерството ќе издаде решение со кое прво писмено ја опоменува организацијата и и определува разумен рок од најмалку 30 дена за отстранување на утврдените неправилности. Доколку во зададениот рок не се отстранат констатираните неправилности, дозволата за колективно управување ќе се одземе.

(3) Доколку во спроведувањето на надзорот над работењето на организацијата, Министерството за култура утврди дека организацијата од средствата прибрани по основ на надоместоци, за трошоци на работењето на организацијата потрошила износ поголем од законски утврдениот максимален износ, Министерството за култура ќе издаде решение за одземање на дозволата за колективно управување.

(4) Против решението за одземање на дозволата од ставовите (2) и (3) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Објавување

Член 158

Организацијата е должна на својата интернет страница да ги објавува:

- 1) податоците за бројноста на членството;
- 2) категориите на корисниците на предметот за заштита кои се должни да плаќаат надоместок на организацијата;
- 3) општите акти на организацијата (статутот и правилниците);
- 4) склучените општи и поединечни договори;
- 5) билатералните договори склучени со странски организации;
- 6) податоците за застапниците на организацијата;
- 7) извештаите за работа и за прибраните надоместоци од користењата на делата, односно предметите на сродните права;
- 8) податоци за десет најкористени авторски дела, односно предмети на сродни права;
- 9) извештаите за распределба на прибраните надоместоци и
- 10) наодот од ревизорскиот извештај од членот 154 став (1) точка 1 од овој закон.

Надлежен орган

Член 181

Надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон за организациите за колективно управување го врши Министерството за култура.

Глоба на правно лице

Член 182

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице односно трговец поединец кое:

- на недостоен начин го користи народното творештво и не го наведува изворот и потеклото (член 53 став (2)),

- не ја известува и не доставува информации, документи и податоци, не уплати соодветен износ на надоместоци на соодветната организација за колективно управување во пропишани рокови и не овозможи увид во документацијата (член 135 ставови (1), (2) (3), (4), (5), (6) и (7)),

- без одлагање не ја известува соодветната организација за колективно управување за секоја промена на околностите на користењето или за негово престанување (член 135 став (9)) и

- не овозможи пристап и користење на делото преку отстранување на технолошките мерки или други средства на лице кое има законски пристап во случај на исклучоци и ограничувања на правото, определени во Главата втора дел 4 од овој закон (член 164).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно трговецот-поединец ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, односно одговорното лице во трговецот поединец.

(3) Глоба во износ од 500 до 750 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичкото лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Глоба за РТВ организација

Член 183

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на радио-телевизиска организација која нема да и овозможи на организацијата инсталирање на системот од членот 135-а став (1) од овој закон (член 135-а став (3)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Член 183-а

(1) Глоба во износ од 3000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на радио-телевизиската организација ако:

1) не назначи лице за следење на работата на системот за електронска евиденција (член 135-г став (1));

2) не ја следи работата и не го одржува инсталираниот систем во радио-телевизиската организација во комуникација со системот за електронска евиденција во организацијата за електронска евиденција (член 135-г став (2));

3) не преземе мерки за отстранување на пречките во работата на системот и не ја известува организацијата за колективно управување за пречките во работата на компјутерскиот систем во радио-телевизиската организација (член 135-г став (3)); и

4) не постапи по насоките на организацијата за колективно управување за отстранување на пречките во работењето или не овозможи пристап во просториите на радио-телевизиската организација (член 135-г став (4)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Глоба за организацијата

Член 184

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на организацијата, ако:

- изврши наплата на надоместок од правно или физичко лице кое е краен корисник во смисла на членот 137 став (3) од овој закон (член 137 став (4)),
- за ист вид и обем на користење на авторските дела и предметите на сродните права од страна на субјекти со иста или сродна дејност, во општ договор утврди повисоки износи на надоместоци за користење од оние што се утврдени во Тарифата, односно со поединечен договор утврди повисоки износи на надоместоци за користење од оние што се утврдени во општиот договор, односно Тарифата (член 139 став (2)),
- за ист вид и обем на користење на авторските дела и предметите на сродните права од страна на субјекти со иста или сродна дејност, во општ договор или поединечен договор утврди различни износи на надоместоци за користење со што се нарушува конкуренцијата на пазарот (член 139 став (4)) и
- најмалку еднаш годишно не врши исплата на надоместоците (член 144 став (7)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Глоба за организацијата за не обезбедување отчетност и јавност во работата

Член 185

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на организацијата, ако:

- не обезбеди независен ревизорски извештај (член 154 став (1) точка 1),
- не достави годишен финансиски извештај до Владата на Република Македонија (член 154 став (1) точка 2) и
- на својата веб страница не ги објави податоците и актите од членот 158 од овој закон (член 158).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Член 185–а

(1) Глоба во износ од 3000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на организацијата ако:

- 1) не назначи лице за следење на работата на системот за електронска евиденција (член 135-в став (1));
- 2) не преземе мерки за отстранување на пречките во функционирањето на системот за електронска евиденција (член 135-в став (4));
- 3) не ја извести радио-телевизиската организација за пречки во работата на компјутерскиот систем во радио-телевизиската организација, не даде насоки на радио-телевизиската организација за отстранување на пречките во работењето или не пристапи во просториите на радио-телевизиската организација со цел да се отстранат пречките во работа на системот за електронска евиденција. (член 135-в став (5));и
- 4) не овозможи увид на авторите и/или носителите на сродните права, односно на радио-телевизиските организации во податоците на системот за електронска евиденција (член 135-в ставови (6) и (7)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

Глоба за претседателот и членовите на Комисијата за посредување

Член 186

Глоба во износ од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на претседателот и на членовите за Комисијата за посредување во авторското

право и сродните права доколку не постапат во роковите од членот 140-а ставови (1) и (4) од овој закон.

Глоба за одговорното лице во Министерството за култура

Член 187

Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во Министерството за култура доколку не постапи во рокот од членот 140-а став (7) од овој закон.

Одмерување на висината на глобата за правно лице

Член 187-а

Одмерувањето на висината на глобата за правно лице, односно трговец поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

Евиденција на автори и носители на сродните права

Член 195-а

(1) Министерството за култура води евиденција на автори и на носители на сродните права кои се државјани на Република Македонија, односно имаат свое седиште во Република Македонија.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член се води врз основа на барање на авторот, односно носителот на сродното право доставено до Министерството за култура.

(3) Начинот за прибирање и обработка на податоците, образецот на барањето од ставот (2) на овој член и содржината и начинот на водењето на евиденцијата од ставот (1) на овој член, ги пропишува министерот за култура.